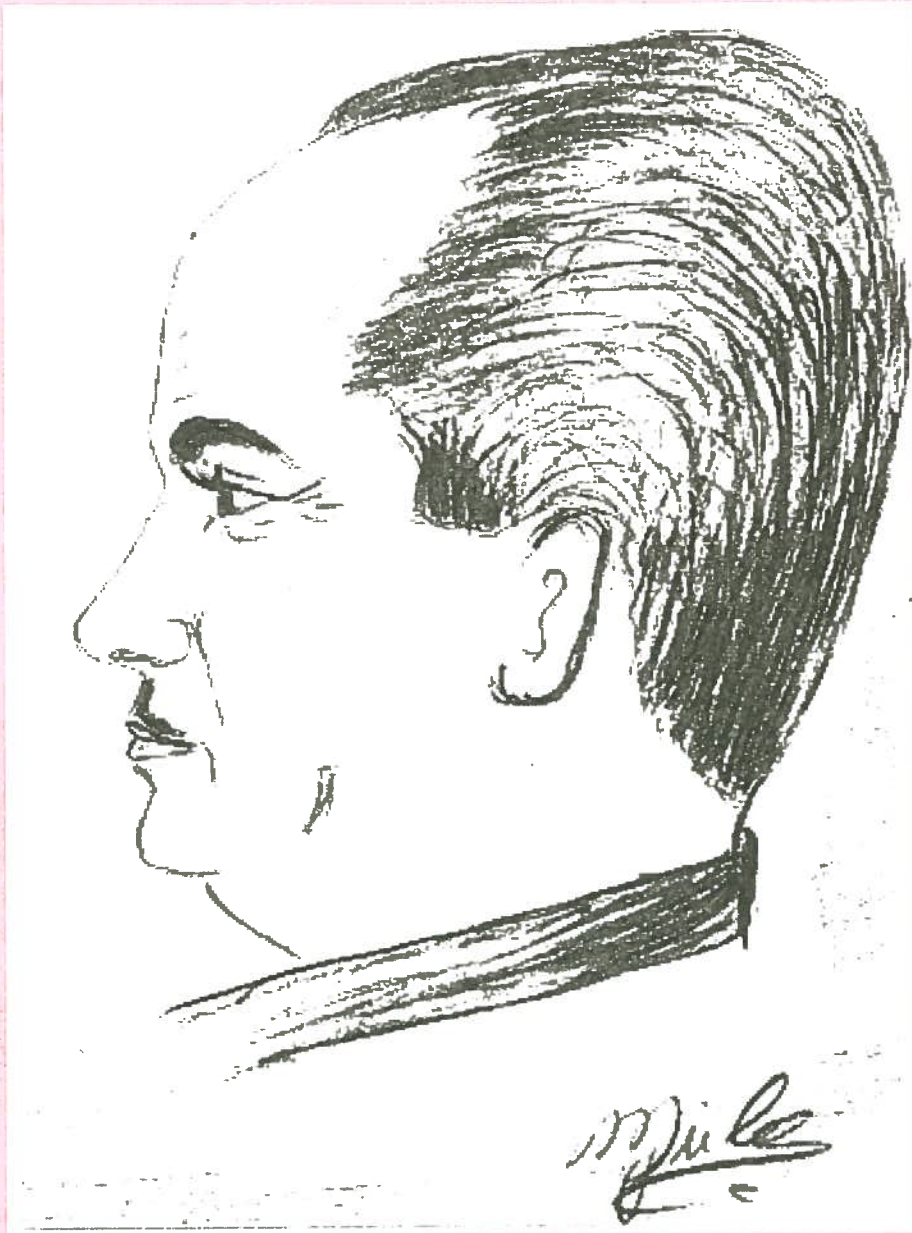

ğın

DÜŞÜN VE SANAT DERGİSİ

OCAK - ŞUBAT 2005

Sahibi

Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği Adına
Ahmet DEVİREN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Altan İLTER

Yazı Kurulu
Altan İLTER
Mevlüt ÖKSÜZOĞLU
Ahmet DEVİREN
Mehmet ERGÖNÜL
Osman Sulhi AKSU

Teknik Yönetmen
Ömer ÖZTÜRK

Yazışma Adresi:
Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği
Hoşdere Caddesi, Akasya Apt. No: 41-2 A
Y. Ayrancı / ANKARA
Tel: (0 312) 426 75 90 Faks: (0 312) 354 78 38

Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği,
PTT 101843 no.lu Çek Hesabı
T.C. Ziraat Bankası Ankara Yenışehir Şubesi
Hesap No: 441169

Gönderilen yazılar yayımlansın, yayımlanmasın
iade edilmez ve telif ücreti ödenmez.

Bu dergide yayımlanan yazılardaki fikirler
yazarlarına aittir.

Dergimiz Basın Ahlâk Yasası'na uyar.

Ağın Düşün ve Sanat Dergisi, Ankara Valiliği'nin
12.09.1991 gün ve 8202 yazıları ile ayda bir çıkar.

Yıl: 15 Sayı: 158 - 159
OCAK - ŞUBAT 2005
Dizgi-Mizanpaj: **Marina Tanıtım - 232 00 01 (pbx)**
Baskı : **HAS-SOY Matbaacılık**
Tel : **0 312 341 59 94 / 384 03 04**

Ağın Düşün ve Sanat Dergisi Muhabirleri:
Emrullah GÜLER : Malatya-Ağın
Şükrü GENCER : İzmir
Ahmet SAMUR : İstanbul
Ön kapak : Osman GÜLER (Çizen: Münevver GÜLER)

SAYFA

İÇİNDEKİLER

3-4	 Yitiğiniz Burada Dr. Kadir KOÇDEMİR
5-6	 Mehmet Alp'in Ardından Osman Sulhi AKSU
7	 Ağın (Şiir) N. Yıldırım GENÇOŞMANOĞLU
8-9	 İnsan Hakları ve Ülkemizde İnsan Hakları Prof. Dr. Zeki HAFIZOĞULLARI
10-11	 Savaşlar Çocukları Hedef Aldığında Prof. Dr. Bahar GÖKLER
12	 Ağın Özlemi (Şiir) Dr. Nevzat İSPİR
13-14	 Necdet Korkmaz Ölmüş! Nâzım BAYATA
15	 Osman Dedem, Aslan Dedem Ezgi GÜLER
16-17	 Türkülerimiz Osman GÜLER
18-19	 1786 Yılında Ağın'daki Ana Sorun İsmail KARAMAN
20	 Laiklik (Basın'dan)
21	 Yöremiz ve Kalkınma Gürol KORKMAZ
22-23	 Uzun Koşu Osman BOLULU
24-25	 Treni Bilir misin? Mehmet AYCI
26	 Saraycık Köyü'nden Bir Anı Mehmet Ali BİLİR
26	 Hasret Bitiyor Yusuf AYDIN
27	 Gecikme (Şiir) Özgen SEÇKİN
28	 Gençler Köşesi: Gençler Merhaba Alper ÖZMEN
28	 Bilmece Gizem ÖZKUL
29	 Bir Mektup ve Fıkralar Mehmet Baki ÖZALP
30	 Haberler
31	 Doğumlar, Evlenenler, Ölüm

YİTİĞİNİZ BURADA

Dr. Kadir KOÇDEMİR
Elazığ Valisi

*Ağın ağına
Cehalet gölgeni çek
Akmasın ağın Ağın'a
Geri kalmışlık orda dur
Varmasın ağın Ağın'a*

*Ağın ağına
Lekesizdir alnımız
Taş çıkarır ağın ağına
Şükürler olsun ki
Dahiliz Ağın ağına*

Görev yapan, hatta birkaç günlük ziyarette bulunanların dahi dayanamadığı, masrafına, zahmetine rağmen tekrar ziyaret etmekten geri duramadığı bu şehrin kendi evlâdı olup da ırağına düşmek nice iştir? Peki fırtınalı ruhların en emniyetli limanı, “bana sevdır, beni sevdır”i hayatının düsturu kılan insanların, sevgi medeniyetinin mekânı bu şehir için öz evlatlarından ayrı kalmanın anlamı nedir? Ağın leblebisi, tulum peyniri, orcik, dut pekmezi, sırın, peynirli ekmek... kasette dinlenen Harput müziği, telefonda duyulan yumuşak ve sıcak şive... bunların kurduğu gevşek, kısa süreli bağ teskin edebilir mi her iki tarafı?

Unutulmamalıdır ki mekânlar şahıslarla kaimdir. Mekânlara şahsiyetini şahıslar verir, öyle olduğu içindir ki, taş üstünde taş kalmamış Harput büyüler insanı. Çok daha fazla tarihî kalıntının olduğu diğer yerlerin başaramadığı bir ünsiyet kurdurur insana... Zira insanlığın (insaniyetin) ünsiyet kurması gereken ruh burada maddeye geçirilmiş-

tir. Ya Ağın? Bu melül, mahzun 'kasaba'! Azametini yitirse de vakarını koruyan, çocuk seslerine hasret binalar neden çeker bizi? Sebebi nedir, her yaz göçmen kuşlar gibi devrevi ziyaretlerin?

Sebep meydana. Çünkü Harput'ta, Ağın'da bulduğumuz kendi yitiğimizdir. Tek bir ferdin dahi ayrılması bu güzellikten, bu bütünlükten telâfisi imkânsız bir parçanın eksilmesi demektir. Hele, onların bıraktığı uçurumun hızlı bir göçle doldurulması söz konusu ise mesele daha bir müşkül hale gelir.

Mekânlar şahıslarla kaimdir. Onun için unutmazlar. Hafıza-ı beşer nisyan ile malûl de olsa, mekânların hafızası kuvvetlidir. Her gün, her an hissederler yitirdiklerini... Kaybolup gitmediği ilmen de sabit olan, seslerini-sedalarını kıskançlıkla korur kendisine şahsiyet veren şahsiyetlerin. İşte Elazığ'da, Ağın'da sanki havanın moleküler yapısının bile değiştiği hissini veren huzur atmosferinin sırrı buradadır.

Ama insan öyle mi? Başkasının yazdığı senaryoların aktörü olduğunu unutuverir. Bir oyun olarak baktığı hayatta, “*oyunun kurallarına uyma zorunluluğu*”nu kabul etti mi bir kere, fark etmez oyunun içinde oynayacak haline geldiğini. Ünsiyet kurması gereken şeylerin uzağına savrulur. Erişildiğinde hiçbir kıymeti kalmayacak hedeflerin neferi olur.

Bu ayrılış, bu kopuş, bu savruluş çoğu zaman maddi zorunluluklardan kaynaklanır. Ama süreç ilerledikçe, sebep ortadan kalksa dahi geri dönülemez. Bir sürü mazeret bulunur. Hatta çoğu zaman bu kopmanın farkına bile varılmaz. İnsanın kaybetmesi kadar daha doğrusu ondan da hazin olanı neyi kaybettiğini unutmamasıdır.

Bazen, aynada kendi gözlerinin içine baktığında insan, o malûm ünsiyetle yüz yüze gelir. Bulunduğu andan geriye doğru bakar ve sorar: Ne için? diye. Ne içindir bunca yapıp edilenler? O olmasaydı ne değişirdi? Yapıp ettiğinin kimler farkındadır? Kendisini ne kadar emin hissetmektedir?

Peki... Sadece ayrılanlar mı? Elbette, bu şehrin halen emzirmeye devam ettiği insanlar da o ruhu kaybetmektedir. Geçmişte medenîliğin, yani şehir kültürünün en güzel örneklerini vermiş, şehrin geniş ufuklarına doğru terkisinde ilim, kültür, müsamaha yüklü atlar sürmüş insanlar, ölçeği küçültürler. Fiilen ve manen yaşadıkları alemleri daraltırlar. Ekonomi, kültür, fikir alanlarında geniş ufukların insanları gözlerinde büyüyüverir. Dedikodu ve çekememezlik insana “*yaramdan değil de sorandan usandım*” dedirtir. İrtibatta oldukları alemleri daraltarak ‘küçülttükleri’ şehir, yetmez olur bazı insanlara...

Çare nedir? Çare, öncelikle neyi yitirdiğimizin farkına varmaktır. O zaman göreceğiz ki yitiğimiz buradadır. Sonrasında Elazığ’ı, Ağın’ı mevcut haliyle objektif bir değerlendirmeye tabi tutmalı. Bütün sonradan öğretilenleri, bütün basmakalıp izahları bir yana atıp yeniden tanımalı. Goethe ne güzel söylüyor, “*göz görür, ama ancak bildiğini görür*” diye. Bizim de Elazığ’a, Ağın’a baktığımızda gördüklerimiz bildiklerimizden başka bir şey değil... Yani, bilmediğimiz taraflarını görmemiz mümkün değil. Böyle olduğu içindir ki, bu zamana kadar yazdığımız reçeteler kâr etmemiştir. Peki, doğru ve kapsamlı olarak bilmenin garantisi var mı? Evet, var. Onu da Schimmel söylüyor: “*Sevgi zihnin gözüdür?*”

Gelin, bu yıl ilin ekonomik teşvik kapsamına alınmasını böyle bir başlangıç için vesile edelim. 2023 yılında su ürünleri, ziraat, hayvancılık ve sanayide mevcut potansiyelini en iyi biçimde değerlendirmekle birlikte hizmetler sektöründe Türkiye’nin en önemli illerinden biri olma hedefinin detaylarını birlikte tespit edelim. Bu çerçevede Ağın’a da bir hedef belirleyelim. Bu hedefe doğru birlikte yürüyalım.

Muhakkak başaracağız. Ama olur da başaramazsak dahi, en azından “*neyi yapamadığımızı*” biliriz, ki bu evlatlarımız ve torunlarımız için çok önemli bir kazanç olur.

Velhasıl yitiğiniz burada. Siz de onun yitiğiniz. Tarihin yitiği olmamak ise bizim elimizde...

Başladığımız gibi bitirmek gerekirse;

*Kara bulutlar dağlara
Siz ise ağın Ağın'a*

MEHMET ALP'İN ARDINDAN

Özür dileyerek yazıma başlamak istiyorum. Bazı sağlık nedenlerimden dolayı yazımı zamanında hazırlayamadım. Burhan İlter, İsmail (Gencağa) Ercan, Mümtaz (Gencaydın) Gençosmanoğlu, Fuat Gencosman, Bahattin Yandımata ve bunların ardından Mehmet Alp...

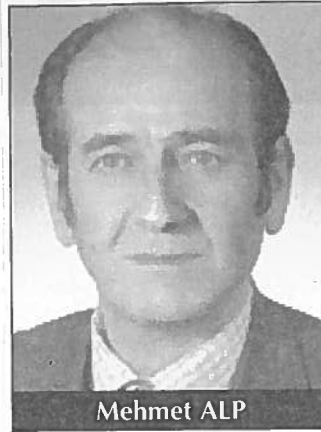
1935 yılında İstanbul'dan Ağın'a babamın onulmaz dedikleri rahatsızlığı nedeni ile zorunlu göçümüz olmuştu. Elazığ-Ağın arasını Kürt baskını korkusu içinde geçirdik. Ben o yıl ilkokulu bitirmiş, daha sonrasının ne olacağını düşünememenin gafleti içinde idim. Okullar açıldıktan sonra imkânsızlıklar içinde kıvranmaya başladım da bu sıkıntı Arapkir Ortaokulu açılıncaya kadar devam etti.

İki yılını bazen Osmanbaşlarında bazen Hekamat dağlarında teselli arayarak geçirdim. Ozan oldum, çaresizliğimi satırlara döktüm, şiirler yazdım, yalnızlığımı gidermeye çalıştım.

Ortaokul yaşantımız tüm akran arkadaşlarımızla beraber bana da canlılık getirmişti. Gencağa Ercan, Mehmet Alp ve Mümtaz aynı mahallenin çocukları ve akran idik. Bizim ev yol üstü olup çıkılması, ulaşılması kolaydı. Gencağaların damı ile bizim dam bitişikti. Yaz tatillerinde önceleri Gencağa ile dam sohbetimize ailelerimiz de katılırlardı. İkimiz de suskun insanlardık ve aramıza Mehmet'in katılması durgunluğumuzu gidermişti. Mehmet'in gür sesi ile günlük olayları aktarması ve daha sonra "Keriman" türküsü ile önce kendi coşar, ardından bizleri de coştururdu. Yazın buğulu günlerinin ve gençliğin verdiği duygusal atmosfer, yakın komşulara ve biraz daha ilerilere kadar ulaşırdı. Mümtaz Gençosmanoğlu, Burhan İlter ve çok seyrek olarak Ağın'a gelen Fuat'ın da katılımı ile kadromuz genişler ufkumuz açılır ve sesimiz yakın çevreleri de aşardı. Ba-

Burhan İLTER

Mehmet ALP

İsmail (Gencağa) ERCAN

Osman Sulhi AKSU

zen bu coşku İsperek Deresi'ne ve Yazılar'a kadar uzanırdı. Bizim topluluğumuzun neşe kaynağı daima Mehmet olurdu.

Mehmet Alp ile müşterek olarak geçirdiğimiz bir anımızı hatırlatmadan geçemeyeceğim. 1942 senesi Türkiye'nin ekonomikman çok sıkıntılı geçen yılı idi. Hükümet bazı ürünlerden vergi almaya karar vermişti. İnönü Vergisi denen bu vergi hububat ürünlerinden dörtte birinin alınması idi. Bunun için de ortaokul ve lise öğrencilerinden bazıları Ölçme ve Elkoyma Memuru olarak görevlendirilirdi.

Mehmet Alp, Bahattin Yandımata ve ben bu iş için görevlendirildik. Bizi Keban'ın Birvan bölgesine verdiler. Birvan bölgesinde; ben Lorikan'da, Bahattin Saidan'da ve Mehmet de Hamzikan'da görev aldık. Görevimiz özellikle hububat ürünlerinin hasadında bulunmak, ürünü harman yerinde toplamak ve verilen tahta mühürlerle tesbit etmek ve daha sonra bildiğimiz gaz tenekesi ile ölçümünü yapmak. "Üç teneke üreticiye, bir teneke İnönü'ye" diye ayırmaktı. Daha sonra kamyon gelir, vergi olarak ayrılan hububatı ofise götürürdü. Bizler ise görevli olduğumuz köylerde kalırdık. Yememiz, içmemiz, barınmamız, korunmamızdan muhtar sorumlu idi. En çok bize ikram edilen yemek kuymak idi. Hâlâ tadını hisseder gibi olurum.

Bu arada iki ilginç olaya değinmeden geçemeyeceğim. Birincisi Bahattin'in kaldığı Saidan Köyü'nde geçmişti. Bana at ve bir de üç köyün korucusunu vermişlerdi. Çünkü Polis Koleji ikinci sınıf öğrencisi olup, resmi elbiseli idim. Yöre halkı bana hem saygı gösteriyor ve hem de çekiniyordu. İlk gittiğim günlerden biri idi. Lorikan'dan Saidan'a doğru yedeklenmiş at üstünde gidi-

yordum. Hemen belirteyim ki bu bölge bir dere vadisi içinde olup, meyve ağaçlarının bir orman haline döndüğü cennet misali bir bölge idi. Saidan Köyü'ne yaklaşırken bir caz sesi duydum. Böyle bir yerde o yıllarda caz sesi duymak inanılacak bir olay değildi. Ama ben İstanbul'da Sarıyer'de doğmuş ve Sultanahmet'te büyümüştüm. Bir yanlışlık olamazdı. Korucuya baktım. normal olarak yoluna devam ediyordu. Saidan Köyü'ne yaklaştığım sırada bir köy evinin verandasında insanlar vardı. Biz yaklaştığımız sırada kanışıklık oldu. Caz sesi sustu. Çok yaşlı, fakat dinç insanlarla karşılaştım. Türkçeyi yalnız muhtar biliyordu. Muhtarın adı Aziz'di; çok neşeli bir adamdı. O da Türkçeyi, askerliğini yaptığı sırada öğrenmiş. Caz aletlerini duvara yaslamışlar beni endişe ile izliyorlardı. Bunlar; bir gitar, bir akerdeon ve bateriden ibaretti. En ilginç olay ise aralarında İngilizce konuşuyorlardı. Sebebini öğrenince merakımı gidermiş oldum. 1907 yılında, Amerika'da Detroit şehrinde otomotiv sanayii başlayınca Elazığ'da bulunan Amerikan Konsolosluğu köylerde topladığı gençleri Amerika'ya çalışmak üzere götürmüş.

Bir ilginç olayı daha ilâve ederek Mehmet ile oluşan olaya intikal etmek istiyorum. Yine bu köye gelişerimden birinde atlı bir şahısla karşılaştım. Adamın çekingen duruşuna mukabil muhtar ona beni kastederek bizdendir, deyince adam elindeki valizi açarak köylülere para vermeye başladı. Paraları altın olarak veriyordu. Muhtar bunu da açıkladı. Verilen paralar emekli paraları idi. Kendilerine emekli ücretlerinin, Türk parası mı Amerikan parası mı olarak ödenmesini sormuşlar. Onlar da altın olarak, hem de Reşat Altını olarak ödenmesini talep etmişler. Amerikan Konsolosluğu'ndan bir görevli bu hizmeti yerine getiriyordu.

Gelelim Mehmet Alp ile olan ilginç olaya: Daha önce de arzettiğim gibi Mehmet, Hamzikan (Hamza Köy) Kö-

yü'nde görevli idi. Köyün muhtarı telaşlı bir şekilde bana geldi. Mehmet Bey çok hasta ölüyor dedi. Mevsim yaz ve ağustos ayı içinde idik. Mehmet, kaldığı evde tabir caiz ise zıngır zıngır titriyordu. Üzerine iki yün yorgan örtülü olmasına rağmen, bağırarak daha da örtülmesini istiyordu. Köylüler, odaya toplanmış O'na da bana da bakıyorlardı. Benim yapacağım tek şey onu Ke-

Mümtaz GENÇOSMANOĞLU

Bahattin YANDIMATA

Fuat GENCOSMAN

ban'a, doktora göndermekti. Bu sırada olayı duymuş olan Saidan Muhtar'ı Aziz de geldi. Yorganın ucunu açtı, Mehmet'in yüzüne baktı. Mehmet o kadar sararmış ve terlemişti ki tanımakta güçlük çekiyorduk. Muhtar Aziz bana yaklaştı ve "Bu iyileşir amma biz cesaret edemeyiz" dedi. Ne yapılması lazım dedim. "Gel göstereyim" dedi. Beni yirmi-yirmibeş metre uzaklıkta ve bir dağın yamacında oluşturulan büyükçe bir doğal havuza götürdü. Havuzda elli altmış santim kadar yükseklikte su vardı. Su pırl pırl ve berraktı. Önce o elini soktu ve benim de elimi sokmamı işaret etti. Elimi suya değdirmemle çekmem bir oldu. Sanki elim donar gibi oldu. Sonra o önde, ben arkada tepeye doğru tırmanmaya başladık. Ben peşinde idim. Bir insanın zor sığabileceği bir oyuktan içeri süzülme ve elinde kocaman bir buz parçası ile çıktı.

Mehmet Beyi bu havuzun kenarına getirip, aniden içine sokarsak hemen iyileşir dedi. Düşündüm ve herhangi bir sakınca görmedim. İki muhtar birer yanında Mehmet'in kollarına girdiler ve havuzun başındaki sete çıkardılar. Bana da suya itmek düştü. Mehmet o buz gibi suya düşer düşmez sendeledi, kendine geldi. Geldi amma Mehmet'in o gençlik zamanını bilenler, bize neler dediğini tahminde güçlük çekmezler!..

Mehmet kısa sürede iyileşti.

Buradaki görevimiz 21 gün sürmüştü. Tekrar Ağın'a döndük ve görev ücretimiz hemen ödendi.

Son olarak Mehmet de aramızdan ayrıldı. Kala kala akranlarımızdan benden başka kimse kalmadı galiba?

AĞIN

N. Yıldırım GENÇOSMANOĞLU

Bir yeşil şal sarıvermiş başına

Pabuç yeşil, gömlek yeşil, göz yeşil

Biz renkleri vurduk mihenk taşına

Kelam yeşil, selam yeşil, söz yeşil

Filiz filiz güneşden nûr emilir

Seher vakti Ağın nûra gömülür

Yeşil altı, yeşil üstü bir ömür

Kabuk yeşil, gövde yeşil, öz yeşil

Nar dalının nokta nokta alı var

Arıların al benekli balı var

Ayaklar altında yeşil halı var

Bahar yeşil, yaz yeşildir, güz yeşil

Burda herşey aheng, herşey bestedir

Gül dağınmık değil, deste destedir

Gidiş, geliş söyleyiş ahestedir

Cilve yeşil, işve yeşil, naz yeşil

Her köşede zevkin asil köşkü var

Her kaynağın ayrı ayrı meşki var

Yaprakların çiçeklere aşkı var

Bülbül yeşil, ördek yeşil, kaz yeşil

Yosun tutmuş, nemli taşlar, dereler

Dut altına, kızlar çarşaf sererler

Anlatılmaz ancak gelip göreler

Yaprak yeşil, toprak yeşil, toz yeşil

Düğün dernek, burda masal gibidir

Yeşil ışık, nûra misal gibidir

Şarkı, türkü, çalgı visal gibidir

Davul yeşil, zurna yeşil, saz yeşil

Küpe takmış, fişne, kiraz dalları

Böğürtlenler almış ince yolları

Yoncasının burma bükür kolları

Parmak yeşil, dirsek yeşil, yüz yeşil

Işık, su, reng, ay, gün onun mayası

Göke doğru sivrilmiş Kurtkayası

Aciz dilim, hankisini sayısı

İniş yeşil, yokuş yeşil, düz yeşil

Yıldırım der, işte güzel seven yok

Sencileyin o güzeli öven yok

Ne yazık ki güzellere güven yok

Gönül yeşil, duygu yeşil, haz yeşil

İNSAN HAKLARI ve ÜLKEMİZDE İNSAN HAKLARI

Prof. Dr. Zeki HAFIZOĞULLARI

Yazımızın konusunu, insan hakları ve ülkemizde insan hakları oluşturuyor. İnsan haklarının ortaya çıkışını, tarihte izlediği yolu, günümüzdeki konumunu, ülkemizdeki durumunu anlayabilmek için, en başta “evrene ve evrende insana” bakış açılarını belirlemek; buradan yola çıkarak, toplum ve “insan ve toplum” hakkındaki düşünceleri irdelemek; bu düşüncelerden hareketle “insan hakları sürecini” belirlemek ve insan haklarının dününü, bugününü ortaya koymak, dolayısıyla geldiği evrimsel çizgiyi saptamak gerekmektedir.

1- Evrenin ve evrende insanın iki çeşit algılama biçimi ve buna bağlı olarak oluşan toplum yapıları

- Evren ve evrende insan “nakli” algılanabilir. Bu, evrenin ve evrende insanın “ilahi kaynaklı” algılanmasıdır. Bu kısaca “skolastik çağ” olmaktadır.

- Evren ve evrende insan “aklı” algılanabilir. Bu, evrenin ve evrende insanın “beşeri kaynaklı” algılanmasıdır. Bu kısaca “hümanizma” veya “akıl çağı” olmaktadır.

Evreni ve evrende insanı algılamada bu iki yöntemden farklı bir üçüncü yöntem yoktur.

Taban tabana zıt ve farklı bu iki yöntemin “telifi” mümkün değildir. Bunlardan birini seçmek zorunluluğu vardır.

Seçimde hareket noktası, ya “inançsalılık/dogmasallık” ya da “akılsallık/ deneysellik” olmaktadır.

Hareket noktası olarak “deneysellik” alırsak, evreni ve evrende insanı algılamada seçilecek tek yol, “evrenin ve evrende insanın akılla algılanması” yoludur.

Evrenin ve evrende insanın akılla algılanması, en başta insanın içinde yaşadığı “toplumun” yaratılmış mı yoksa yapılmış mı olduğu tartışmasını başlatmıştır.

2- Toplumun “akdi” bir veri olduğu düşüncesi

- Tabiat hali-toplum hali ayırımı yapılmakta; tabiat halinden toplum haline geçiş, “sözleşme fikri” ile açıklanmaktadır. Bu düşüncenin temel eseri “Toplumsal Sözleşme” adıyla Türkiye’ye de çevrilmiştir.

Tabiat halinde yaşayan insan, en başta hayatını güvence altına almak amacıyla sahip olduğu bazı erkleri yedinde tutarak, diğer bazı erklerini başkalarıyla birlikte ve eşit şartlarda topluma devrederek, toplumu siyasal örgünleşmesinin ifadesi olan Devleti meydana getirmiştir.

İnsanın devretmediği ve yedinde tuttuğu, vazgeçilemeyen, devredilemeyen ve zamanla ortadan kalkmayan erkleri, insanın temel hakları sayılmıştır.

İnsanın bu hakları, tarihte ilk kez “ABD Anayasası” ve Fransız “İnsan ve Vatandaş Beyannamesi”nde “pozitif bir değer” olarak yer almıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında tekrar değer kazanan “tabii hukuk” düşüncesi ile birlikte insan hakları daha önemli bir hale gelmiştir.

Birleşmiş Milletler, 1948 yılında “İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi”ni yayımlamıştır. Bu belge, bağlayıcı olmamakla birlikte, çağımızda insan haklarının önemine işaret etmiş ve bundan sonra insan hakları üzerindeki çalışmalar artmış, insan hakları ulusal bir değer olmaktan çıkmış, uluslararası bir değer halini almıştır.

Bağlayıcılık niteliği bulunmayan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nden sonra, bağlayıcılık niteliği olan, bizim de tarafı olduğumuz en önemli uluslararası sözleşme “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi” olmuştur.

3- İnsan haklarının bir katalogunun olup olmadığı meselesi

İnsan haklarının bir katalogu yoktur. Bunun içindir ki insan hakları kavramı “statik” değil “dinamik” bir kavramdır.

İnsan haklarının dinamizmi, uluslararası sözleşmelerle sağlanmaktadır. Uluslararası sözleşmelerin tarafı ülkeler, söz konusu bu anlaşmaları ülkelerinde yürürlüğe sokmaktadırlar. Bu durum, ulusal hukukları etkilemekte, dolayısıyla ulusal hukukların kendilerinin değişmesine ve yenilemesine katkıda bulunmaktadır.

Bugün ulusal hukukların uygarlık/çağdaşlık düzeyini belirlemede ölçü, o hukuk düzeninde insan haklarının ulaştığı gelişmişlik düzeyidir.

4- Ülkemizde insan hakları

Ülkemizde insan hakları kavramı bilinçli bir biçimde ilk kez 1924 Anayasası’nda yer almıştır. Gerçekten Anayasa, 3, 68. maddelerinde açıkça Türklerin doğuştan getirdiği tabii haklarından söz etmektedir. Gerçekten, 3 ve 68. maddede “Hâkimiyet bila kaydû şart milletindir”, “Her Türk hür doğar, hür yaşar. Hürriyet başkasına muzır olmayacak her türlü tasarrufta bulunmaktır. Hukuku tabiyeden olan hürriyetin herkes için hududu başkalarının hududu hürriyetidir...” denmektedir.

Ülkemiz, bağlayıcı olmamakla birlikte, Birleşmiş Milletler 1948 İnsan Hakları Bildirgesi’ni kabul etmiş, söz konusu bildirgeyi Resmi Gazete’de yayımlayarak herkese duyurulmasını sağlamıştır.

Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni imzalamış, usulüne uygun olarak onaylamış ve 1954 yılında Resmi Gazete’de yayımlayarak iç hukuk düzeninde yürürlüğe koymuştur. Bu sözleşme ve ekleri, hukuk düzenimizde, bağlayıcı bir metin olarak halen yürürlükte bulunmaktadır (Anayasa madde 90).

Anayasa, Cumhuriyetin niteliklerini saydığı 2. maddesinde, bir yandan “insan haklarına saygılı” sözü ile insan haklarına gönderme yapan bir “atıf” hükmüne yer verirken, öte yandan “demokratik... bir hukuk Devletidir” diyerek toplu-

mun ve onun siyasal bir tezahürü olan Devletin düzeninin ancak “demokratik bir düzen” olabileceğine işaret etmiştir. Anayasanın 2. maddesinin iki terim arasına koyduğu bu temel bağıntı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin Türk Demokrasisinin içeriğini, kapsamı ve sınırlarını oluşturduğunu göstermektedir. Öyle ki, sözleşme; Devlet, bu sözleşmede, sağlamayı üstlendiği hakları, kişiye tanımadığı takdirde, kişinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne gitme hakkını tanımıştır.

5- Sonuç

Kuşkusuz bazı önemli sıkıntılar olmakla birlikte, ülkemizde, en azından “kuralsal” bazda, dinamik bir süreç olarak insan haklarının bir “katalogu” oluşmuş, bu konuda uygar ulusların düzeyine ulaşılmıştır.

Ancak, bir “Kurucu İktidar Tasarrufu” olan Anayasanın 1, 2 ve 3. maddelerine dokunmaya kalkışmadan, Anayasanın diğer hükümleri ve tüm mevzuatı, Anayasanın 2. maddesinin mutlak emrine uyarak, Türk Demokrasisinin içeriğini, kapsam ve sınırlarını oluşturan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Ekleri ile en kısa zamanda uyumlu hale getirilmelidir.

Hukuk “etkin” veya “etkili” kılınmalıdır. Açıkçası, insan hakları ile ilişkili hiçbir hüküm kâğıt üzerinde kalmamalı, hayata geçirilmiş olmalıdır.

Bu bağlamda olmak üzere, kişilerin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne gitme alışkanlıkları artırılmalıdır. Ancak, terörün yoğun olduğu bir ülkede, hukukun genel ilkesi olan herkesin hakkını iyi niyet kuralına göre kullanmasına özen göstermesi sağlanmalıdır.

Barolar ve basın, özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin ve insan hakları ile ilgili diğer sözleşme hükümlerinin ihlallerinin takipçisi olması sağlanmalı ve bu suretle kişilerde insan hakları bilinci yerleştirilmelidir.

SAVAŞLAR ÇOCUKLARI HEDEF ALDIĞINDA...

Prof. Dr. Bahar GÖKLER*

Çağımızda olup bitenleri anlamlandırmak giderek zorlaşıyor. Güç savaşları, küreselleşme, emperyalizm, terör eylemleri... Ekonomi-politik açılarından bakıldığında savaşların nedenlerini irdelemek, savaşların ardındaki sosyal, siyasal etmenleri açıklayabilmek, savaş olgusunu çağımızdaki işlevi ve dinamikleri açısından değerlendirebilmek bir ölçüde olasıdır. Savaş bir sözcük olarak tanımlanabilmekte ve bir kavram olarak açıklanabilmektedir. Savaş bir eylem olarak doğrudan çocukları hedef aldığı anda bu durumu anlamlandırmak olanaksızlaşmaktadır; ancak ne yazık ki bu durum günümüzde bir gerçekliktir.

Araştırmalar son 10 yılda iki milyona yakın çocuğun savaşlarda öldürülmüş olduğunu, dört milyondan fazla çocuğun sakat, bir milyon çocuğun ise öksüz kaldığını belirtmektedir. Yine on iki milyon çocuk evlerinden uzak, mülteci kampı ya da toplama kamplarında yaşamaktadır. En az on milyon çocuk ruhsal travmaya uğramıştır.

Ruanda'daki etnik kökenli çatışmalarda 8 yaşından büyük her kıza tecavüz edilmiştir. Gazze'de çocuklar korku şoku sonucu ölmüşlerdir. Bosna-Hersek'te kız çocukları ve genç kızlar cinsel ve fiziksel şiddetle karşı karşıya bırakılmışlardır. Afganistan'da çocuklar kaos ortamına tanık olmuş, ağır travmatik deneyimler yaşamışlardır. Kuzey Uganda'da silahlı birlikler köylere baskın düzenlemiş, bu baskınlarda kaçırılan çocuklardan kızlara tecavüz edilmiş, erkeklere işkence uygulanmış; kızlar seks kölesi olarak, erkek çocuklar sa savaşlarda kullanılmışlardır. ABD "**dünyayı kimyasal silahlardan arındırma**" nedeniyle Irak'ta savaş başlatırken, Körfez Savaşı'nda Irak'a 300 tondan fazla arındırılmış uranyum ve çeşitli kitle kıyım silahları Amerikan ve İngiliz uçaklarınca atılmıştır. Çocukların özellikle hassas olduğu çıplak uranyum tozu, bu ülkenin açık alanlarına dağılmış durumdadır. Irak'ta yine salkım, misket bombalarının çocukların kıyımına neden ol-

duğu bildirilmektedir.

Çocuk dilenciler

Irak'ta savaştan sonra çocuk dilencilerin sayısında önemli bir artış olduğu gözlenmektedir. Yine Irak'ta, doğan her 1000 bebekten 107'si, 5 yaşın altındaki her 1000 çocuktan 131'i yaşamını yitirmektedir.

Günümüzde Rusya'da doğrudan bir okul binası Çeçen teröristlerce hedef alınır ve çocuklar kendi okullarında okulun ilk günü "**ölümü öğrenmek**" durumunda kalırken, ülkemizdeki terör olayları bağlamında çocuklar, bu sürece tanıklık etmiş ya da bu sürecin kurbanları olmuşlardır. Filistinli çocuklar, İsrail askerlerince kıyıma uğratılırken İsrailli ergen askerler düşmanlığın ve ölümün soğuk yüzü ile çok erken tanışmak durumunda bırakılmaktadırlar.

Elde edilen bilgilere göre büyük çoğunluğu 15 yaşın altında olmak üzere dünyada en azından 250 bin çocuk askerin bulunduğu bildirilmektedir. Çocuklar; küçük olmaları, göze çarpmamaları, feda edilebilir, kolaylıkla yönlendirilebilir ve terör eylemlerinde kullanılabilir olmaları nedeniyle savaştırılmaktadırlar.

Çocukların savaşlarda yaralanmaları, ölmeleleri, fiziksel, ruhsal, cinsel travmaya uğratılmaları dışında kötü beslenme, bulaşıcı hastalıklar, değerleri kaybolmuş, çözülmüş bir toplumda büyüme-ye bırakılmak ya da toplumsal desteklerin yitimi, ilaç ambargoları, kıtlık gibi travmatik yaşantılarla karşı karşıya kalmaları da söz konusudur.

Savaş nedeniyle ulusal aşılama programlarının kesintiye uğraması sonucu, Kosova'da yeni bir çocuk felci salgını gözlenmiştir. Musullu çocuklar, ceset dolu sokaklardan geçerek okullarına gitmektedirler.

Günümüzde savaşlar doğrudan çocukları hedef almaktadır.

Savaşın doğrudan çocukları hedef almasının dört ana nedeni vardır: Küreselleşme politikaları,

üst değerlerin yadsınması, etik kaygıların yok olması ve yabancılaşma.

Yakın tarihimizde gelişen çatışma ve savaşları dikkate aldığımızda bunların büyük çoğunluğunun küreselleşme ya da yeni dünya düzeni denen çağımız emperyalizminin uzantısı savaşlar olduğunu görmekteyiz. Dünya ülkeleri, güç dengeleri doğrultusunda dünyayı bölüşme amacını gütmektedirler. Bu bağlamda bazı ülkelerde -ki bu daha çok üçüncü dünya ülkelerinde olmaktadır- insanlar kendi topraklarından göç etmek zorunda bırakılmakta ya da kendi anayurtlarında kıyım uğratılmaktadırlar. Savaşlar, bir kıyım pazarıdır sanki. Önce gizli gizli erdemler, inançlar, değerler satışa çıkarılmaktadır; ardından kanıksanılması, olağan sayılması istenen bir savaş gelmektedir. İnsanlar dünyada olup biten süreçlere yabancılaştırılmakta ve savaşlar uzaktan izlettirilmekte; kahramanlar unutturulmaya çalışılmaktadır. **Spartaküs**'ün köleliğe karşı duruşunun anlamı kaybolmuş, modası geçmiş bir televizyon filminde gladyatörler, aslanlar, izleyiciler hep birlikte camın ötesinde, cansızlaştırılmış, yapay ve olağan bir kurguya dönüştürülmüşlerdir. Dünyanın bir yarısında ağır bir insanlık acısı yaşanırken dünyanın diğer yarısı bu acıyı izlemekte, durumu kanıksamakta ve yabancılaşmaktadır. Hakların eşitçe paylaşımı, özgürlük, bağımsızlık, onur gibi insan-cıl değerler ve bu değerler, bu inançlar uğruna yapılan göğüs göğüse savaşların da anlamı yitirilince savaşlar artık doğrudan çocukları hedef alır olmuştur.

Kökten dinci yaklaşımlar

Küreselleşme çağı köktenci yaklaşımları da birlikte getirmektedir. Irk ve din ayrımı, tüketim değerlerinin dayatılması, sömürgecilik ve rekabetin bir değer olarak öne çıkarılması bu sürecin uzantılarıdır. İnsanlığın gerçeği değerlendirmeye yetisinde adeta bir sapma olmuştur.

Dünyanın bir kıyım pazarı değil de, insanlığın ortak yurdu, istenirse olabildiğince eşit işlenebilecek olan varıl toprağı olduğu unutulmuştur. İyi ve kötüler yoktur artık, iyilerin peşinden gitme,

doğruyu, hakça olanı arama gibi değerlerin içi boşaltılmıştır. Kötülere tepki verme yerine, şiddeti, kötülüğü beyaz camın arkasından izleme ve boş verme kanıksanmıştır. Gerçeğin bir kurguya, insanın bir imaja dönüştüğü bir çağdır, çağımız. Değiştirilmiş, dönüştürülmüş canlılar çağı. Küresel uygarlık sürecinde tüketim toplumunun zorunlulukları doğrultusunda imajlar değişirken insanlar ruhsal yönden de dengelerini yitirerek, kaygan, değişken, tutarsız, çelişkili, rekabetçi, kaygılı ve yalnız bireyler olmaktadır. Gerçek insan sıcaklığı, imajın altında soğumuş, sönmüş ve kaybolmuştur. Çağımızın kahramanı "**Süpermen**" felç geçirmiş ve ölmüştür. "**Süpermen**"'in içindeki insan çoktan unutulmuştur. Çünkü o yalnızca bir imajdır. Üstün güçler taşıyan bir imaj.

Çocuklar hedef

Gerçek insan yerini imajlara bıraktığında, insanlar üzerinde markalar taşıyan aynı giysili, yapay ve ruhsuz vitrin mankenlerine dönüştüğünde bu kimliksiz, kokusuz, renksiz dünyada savaşlar artık doğrudan çocukları hedef almaktadır.

İnsanlık kullandığı bilgilerin kanıta dayalı olup olmadığı ile ilgilenmediğinde, toplumşal simgeler, sosyal önyargılar, savruk imajlar ve yinelenen tutarsız gerekçelerin yönlendirdiği bir bilişsel yapılanma içinde insancıl gerçeklik olgusu sarsıntıya uğrar. İnsanlar olayları derinliksiz bir yaklaşımla yüzeye yansıyan görünümeleri, yapay çekicilikleri üzerinden değerlendirebilir ve yanlış-samaların yönlendirdiği önermelerin peşinden gidebilirler.

Savaşların insanlık dışı yönü kanıtlarla belgelenip, savaşlara neden olan süreçler nesnel bir biçimde ortaya konmadığında ya da insanlık bu belgelere duyarsız kaldığında, insanlığın ortak bilincine savaşlar gerçek, yıkıcı yaşantılar olarak, nedenleri ve sonuçları bağlamında ulaşmadığında, gerçeklik yitirildiğinde savaşlar artık doğrudan çocukları hedef alır.

**Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi*

*Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Anabilim Dalı Başkanı*

AĞIN ÖZLEMİ

Dr. Nevzat İSPİR

Ayrıysa da cismim, o vefâ yurdu Ağın'dan,
Kalbim ona tutkun atıyor tâ... uzağından...

Zihnimde huzur, saygı ve sevgiyle bezenmiş
Bir hâtıra vardır Ağının her sokağından.

Bir yaşlının öptünse elinden sevinirdin
Aktıkça duâlar o mübârek dudağından.

Dünyâda güzel çok yeri gezmişse de insan
Bir başka tad almakta bu hasret durağından.

Evlâdı gelir, mutlu olur her yaz Ağın'da...
Bir salkım üzüm aldığı an kendi bağından.

Dostlar bulurum her köyünün çeşme başında...
Bir hazz alırım her deresinden ve dağından.

İş uğruna görkemli büyük şehre göç ettik...
Görkemli şehir farklı değil dert yumağından!

Geçmekte zamânın çoğu her gün trafikte...
Sıyırılması zor kirli havânın kucağından...

Asrî yaşamak tatlı gelir insana lâkin
Mümkün mü korunmak medenîyet tuzağından?

Zenginlik akar kart vizadan, bankamatikten:
Kurtul göreyim sonra onun borç batağından!

Boy boy kötü huy topluma zâlimce dadanmış!
Gençler çıkamaz pis modanın sinsi ağından...

Çılgın moda, aldatmaca, birçok kötü ahlâk
Artık köye sızmış kıyısından bucağından...

Hâlen bu musîbetler Ağın'dan uzak ammâ,
Gurbet bizi çekmiş güzel ecdâd ocağından!

Vezin: mef'ûlü mefâîlü mefâîlü faûlün

Bursa: Ocak / 2005

NECDET KORKMAZ ÖLMÜŞ!

Nâzım BAYATA

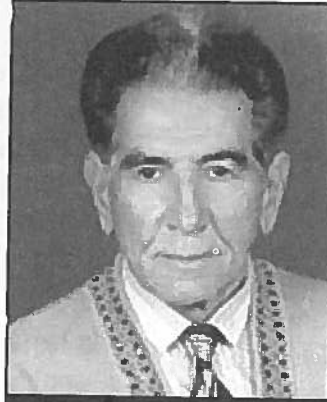
Kışın en soğuk günlerinden biri. 2004 yılı Ocak ayı. Ankara'da bir akraba ziyaretindeyiz. Bir ara "Öğretmen Necdet ölmüş" denilmesin mi? Önce kavrayamadım. İyi mi duyamamıştım, yanlış mı duymuştum? Sorudum, kim ölmüş? Ağınli Sabri Korkmaz'ın oğlu... Safiye Kabaşakal'ın kardeşi Necdet!..

Ölen Necdet Korkmaz emekli tarih öğretmeni idi. Benim tanımı 41 yıl önce Samsun'da, 19 Mayıs Lisesi'nde çalışırken tanıdığım, arkadaşım, dostumdum. Demek ölmüştü!..

1963 Ağustosunun ikinci yarısı Samsun'da, 19 Mayıs Lisesi'nde stajyer felsefe öğretmeni olarak göreve başladım. Henüz okul açılmamıştı. Kayıtlar ve bütünleme sınavları vardı. Önce bir otele (Vidinli Oteli), sonra Maarif Koleji'ne yerleştim. Okulun öğretmenleri ile tanışıyorum. Yaşım daha 24... Biri sokuldu yanıma... Hemen kendini tanıttı ve: "Ben Necdet Korkmaz, tarih öğretmeniyim... Buraya Sivas Lisesi'nden geldim. Orada felsefe dersleri de okuttum. Burada seninle ortak çalışacağız. Ben çocuklara, hep bu hususu felsefe öğretmenimize sorun, o daha iyi bilir, açıklar diyeceğim. Ben senden felsefe öğreneceğim, sen de benden tarih" dedi.

Çok kısa sürede Necdet Korkmaz'la kaynaştık. Bana solcu, sosyalist olduğunu, DTCF'den mezun olduğunu, Behice Boran'ı tanıdığını ve hatta O'nun öğrencisi olduğunu söyledi.

Necdet Korkmaz o zamanlar 35-40 yaşla-

Necdet KORKMAZ

rında, ince uzun boylu biriydi. Temiz giyimliydi. Yüzü hep tıraşlı, saçları taralıydı. Yüzünde bir şarkçıbanı vardı. Konuşkandı, heyecanlıydı, içtendi, iyimserdi, mültefitti... İri çantası kitap ve dergilerle tıka basa doluydu, okuyordu, konuşuyordu, çevresiyle çok ilgiliydi. Genç öğretmenlerle, öğrencilerle çok sıcak, candan ilişkiler kuruyordu. Okulda öğretmenler odasında,

bahçede, öğretmenler derneği lokalinde ve Çatlı Gazetesi'ni çıkaran Oğuz Koyutürk'ün Cumhuriyet Alanı'ndaki eczanesinde, Mecidiye Caddesi'nde, deniz kıyısında Necdet'le çok içten konuşmalarımız olmuştu. Dersler başladı. Necdet, okulda en çok sevilen, tutulan bir öğretmen oluverdi. Dersleri çok verimli geçiyordu. Dersleri, etrafındaki bir grup öğrenci ile teneffüslerde bahçede de sürüyordu.

10 Kasım 1963 günü ben hastaydım. O nedenle Yıldız Sineması'nda yapılan Atatürk'ün ölüm yıldönümü törenine katılamamıştım. O törende Necdet'in de konuşmacı olduğunu biliyordum. Haberi bana genç öğretmen arkadaşlar, daha sonra da öğrencilerim getirdi. Necdet o gün orada milleti kırıp geçirmiş, öğrencilerden alkış, bravo sesleri... Vali küpelerine binmiş, okul müdürü kürsüye çıkıp konuşmuş. Özetle anlatılan şuydu: Necdet, o yıllar daha bir matem havası içerisinde kutlanan 10 Kasımların havasına aldırılmadan, gayet rahat esprili bir şekilde konuşmaya başlamış. Karşısında vali, kentin ileri gelenleri, öğretmenler, öğrenciler... Salon hıncahınç dolu. Necdet

kalabalığı görünce coşmuş. Başlamış Atatürk'ten anlatmaya, neler söylemiş, nasıl söylemiş onları aktaran yok. Bir ara elektrikler kesilmesin mi!.. Salon karanlıklar içerisinde kalmış. Necdet patlatmış lafı: "Biz bize benzeriz. Atatürk de böyle dememiş miydi?" Salon-da ortak bir kahkaha yükselmiş öğrencilerden. Sonra elektrikler gelmiş. Necdet: "Yahu bir sürahi su yok mu? Ağzımız dilimiz kurudu" demiş. Bir öğrenci bir şişe ile su bulup getirmiş, ama bardak yok. Necdet tutmuş şişeden bir yudum içmiş, konuşmaya devam etmek istemiş. Öğrenciler basmışlar alkışı "yaşa hocam, bravo hocam"... İşte o aşamada vali yerinden homurdanarak kalkmış, salonu terk etmiş, ardından da ötekiler... Necdet sürdürmüş konuşmasını...

Hemen ertesi gün (daha sonra 12 Mart'ta Nihat Erim Hükümeti'nde İçişleri Bakanı olan) Vali Hamdi Ömeroğlu, Necdet Korkmaz'ı görevden aldı. Necdet'in görevden alınması öğretmenler arasında tepki, korku ve üzüntüye neden oldu. Necdet için de zor günler başladı. Liseye yakın, iki katlı bir evde kirada oturuyordu. Eşi çalışmıyordu ve iki küçük çocuğu vardı. Necdet'le sık sık buluşuyor, durumu değerlendiriyorduk. Bana: "Aman dikkat, senin görev ve sorumluluğun daha da arttı. Açık verme. Ben harcadım, sen harcanma, dayan, diren..." diye nasihatlar vermeye başladı. Necdet'in elindeki, avucundaki para eridi. Artık çok sevdiği kitaplarını satıp eve ekmek götürüyordu. Yardımlarımızı ise asla kabul etmiyordu. Kan içiyor, kızılçık şerbeti içtim diyordu. Necdet için üzülmüştük. Bu haksızlığa karşı öfkelenmiştik. Mücadele azmimiz de artmıştı. Ne de olsa 1963'lerde hâlâ 27 Mayıs ve onun getirdiği 1961 Anayasası'nın göreceli özgürlük ortamı vardı. Öğretmenler ve geniş bir kitle Samsun'da belirli bir

bilinç ve örgütlenme olanağına sahipti. İktidarda İnönü Koalisyonu vardı. Samsun tekin bir yer değildi. Barış Gönüllüleri sonra Amerikan radarı vardı.

Bereket Necdet'in Samsun'da görevden alınma süresi kısa sürdü. Necdet'i bir-iki ay içinde Samsun'dan Çanakkale'ye sürdüler. Orada besbelli daha dikkatli oldu.

1969 Şubatında Necdet ile Ankara'da karşılaştık. TÖS'ün Büyük Öğretmen Yürüyüşü eylemine gelmiştik. O İzmir'den, ben Şebinkarahisar'dan. Sarıldık birbirimize, iki gün süreyle hep birlikte olduk. 1965 Aralığında ben Samsun'da, öğretmenlikten atılmış sonra Maraş'a memur aday olarak sürülmüştüm. Ardından iki yıl askerliğimi yapmış, Danıştay kararı ile öğretmenliğe dönebilmişim. Arada 1965'de TÖS kurulmuştu. Mücadele güçlenerek sürüyordu. TİP Meclis'e girmişti. Sosyalizm güçleniyordu Türkiye'de.

Necdet beni 1969 Şubatında şimdiki eşimle tanıştırap evlendirmeye kalkıştı. Bu isteği o zaman olmadı, olamadı. Necdet'le haberleşmelerimiz, selamlaşmalarımız dostlar arıcılığıyla sürdü. İzmir'de Namık Kemal Lisesi'nde öğretemendi. 1970'lerde sanırım oradan emekli oldu. Bir çocuğu hekim mi olmuştu? İzmir'de oturdu emekli olunca. Sonra İstanbul'a taşındığını öğrendim. 1990'larda bir gün telefonla görüştük. Beni İstanbul'a çağırıyordu. Görüşelim, eski günleri analım istiyordu. Görüşemedik. Yıllar çok çabuk geçti... Ardından da ölüm haberi... Geçen Ramazan Bayramı'nda ölmüştü.

Necdet Korkmaz, Türkiye'nin 20. yüzyıldaki bilinçli, aydın bir öğretmeni idi. Türkiye'yi ve insanımızı demokrasiye, uygarlığa taşımak için onca kahrı göze aldı. Binlerce aydınlık öğrenci yetiştirdi. Arkadaştı, dosttu, iyi bir insandı, iyi bir öğretmendi. Işıklar içinde yatsın.

(24.1.2005)

OSMAN DEDEM, ASLAN DEDEM...

Ezgi GÜLER

Uzun yıllar geçti o günlerin üzerinden, ama hatırlıyorum dedeciğim; ısıltıyla bakan güzelim gözlerini, elma gibi kırmızı yanaklarını, sıcacık güven veren ellerini...

Şimdi bu satırları yazarken zorlanıyorsam; senin gibi yüce bir insanı anlatmanın güçlüğündendir. Oysa sen, beni daha annemin karnıdayken yazmaya başlamışsın. İlk sözlerimi, ilk adımlarımı, yaramazlıklarımı, kızgınlıklarımı hepsini yazmışsın. Ben paylaşmayı, sevgiyi, hoşgörüğü ve ölümü ilk kez seninle öğrendim.

Dünyanın en büyük, en gösterişli saraylarında, etrafında bir dolu hizmetçi ve uşakla büyüyen çocuklardan değildik belki ama, o çocukların hepsinden daha şanslıydık. Sanıyorum onların hiçbirisi bizim gördüğümüz ilgiyi, şefkati ve sıcaklığı yaşama fırsatı bulamamıştır. Sarayda yaşamasak da biz iki prenestik aslında; aydınlık yüzü hiç gölgelenmeyen, elma yanaklı bir prensimiz vardı ve bize hep güven veren sevgi dolu gözlerle bakardı.

Şimdi kendi el yazınla beni anlattığın sayfalarda dolaşırken ellerim ve ben yanaklarını okşar gibi onları sevip, okşuyorum dedeciğim. Şöyle demişsin bir yerde: "İyi bil ki varlığının her zerresinde seni seven ellerin, dillerin emeği vardır. Hamurunda sevgi var; sevgi senin hamurundun."

Her şeyden önemlisi de buydu sanırım. Hamurumuz sevgiydi bizim ve prensimiz ise ilk olarak bize sevmenin, sevilmenin güzelliğini öğretmekle başlamıştı. Çabuk öğrendik, biz de diğer öğrettiklerin gibi. Koşulsuz, çıkarsız ve temiz sevdik neredeyse her şeyi. O zamanlar, yani sen yanımdayken kolaydı böyle saf, temiz sevmek, ama şimdi canını acıtıyorlar insanın ve sevmiyor kimse kimseyi milenyum çağında karşılıksız, öylesine çıkarsız.

Hatırlıyorum da hiç usanmadan, kızmadan oynardın bizimle. Oynadığımız oyunların hiçbirini unutmadım dedeciğim; kibrit saklamaca, saklambaç, körebe, balon... hepsi aklımdalar. Biliyor musun sen bu dünyadayken her şey toz pembeydi; bize hiçbir zaman unutamayacağımız pamuk şekerden bir dünya yaratmıştın sen. Belki pamuktandı bu dünya ama kimsenin yıkamayacağı kadar da sağlamdı, çünkü birbirimize

duyduğumuz sevgiyle ayaktaydı.

Güzel yazının doldurduğu, sayfalar akıp gidiyor parmaklarımın arasından su gibi, zaman gibi... Ve ben içimdeki dayanılmaz istekle baş etmeye çalışıyorum. O günleri yeniden yaşayabilmek için, sayfalardan birinde herhangi bir cümlede hayatımın geri kalanını yalnızca bir harf olarak geçirmeye bile razıyım. Yeter ki sen yanımda ol yeniden, ben de eski küçük kız çocuğu. Bilemezsin nasıl özlüyorum, nasıl arıyorum...

Sen, ben ve İnci Ablam... Biz, güzel bir üçlüydük; birbirimizi hiç kırmadık. Şekerden dünyamızda unutulmayan anılar yaşadık. Ta ki sen aramızdan ayrılıp; hiç huyun olmadığı halde mızıkçılık yapana dek. Ölüm, ne demektir hiç bilmiyordum o güne kadar. Deden öldü dediklerinde ağlayamadım bile, çünkü yokluğunu idrak edemiyordum bir türlü, çocuktum. Her an kapıdan içeri girecekmışsin ve biz yine hiçbir şey olmamışçasına oyunlarımıza devam edecektik gibi geliyordu. Aslında İnci Ablam biliyordu daha iyi anlıyordu benden olan biteni, ama ikimiz de konduramıyorduk işte sana, ölüm denilen lanet şeyi. Uzun bir tatile çıktığını düşündüğüm dahi olurdu. Sen mutlaka geri gelecektin, biz ayrılmayacaktık. Şimdi biliyorum; sen bir daha gelmeyeceksin ve o kapıdan hiçbir zaman girmeyeceksin. Ama eninde sonunda bir gün biz sana geleceğiz.

Osman Dedem, aslan Dedem; sevgilerin en safını, en güzelini yaşattığın, emeklerini esirgemediğin, en küçük öğrencin, torunun şimdi on altı yaşında ve bilemezsin seni nasıl özlüyor!..

Olur da bir gün ellerimiz yeniden buluşursa; ne olur bizi bir daha hiç bırakma. Çünkü sevgine, sağduyu ve sıcak ellerine her şeyden çok ihtiyacımız var. Seni unutmamak, unutmayaçağız.

Rahat uyuman dileğiyle...

Not: Bugün karne günüydü; ben takdir aldım, tam istediğin gibi. En küçük torunun Özlem de teşekkür getirdi çok mutlu olduk; keşke sen de görebilseydin. İnci Ablam üniversite ikinci sınıf oldu. Hepimiz elimizden geleni yapıyoruz başarılı olmak için, yüzünü kara çıkarmamak için...

TÜRKÜLERİMİZ

Osman GÜLER

Ne kadar sıkıntılarımız, üzüntülerimiz olsa da içimizden bir ümit ışığı hiç sönmez. Karların altından bir çiçek yüzümüze güler, kara bulutların arasından sıyrılan güneşle ısınmayı umarız:

*Murat dalgasını vurur adaya
Ben durmuşum yâre gelen gadaya
Alam yâri çıkam yüksek odaya
Acep o günlerden bir gün olur mu?*

Umut salıncağında böyle sallanırken aniden bir dalga yüzümüze soğuk soğuk çarpar:

*Munzur'un başında yalnız kaldım
Derdin deryasına çok erken daldım
Kol kanat bağladım uçam der iken
Kırıldı kanadım yollarda kaldım.*

Ah, bizim insanımızın gönlü, bizim insanımızın gözü nasıl dolar, nasıl boşalır bir düşünsek. Yayla havası gibi esmesi, yağması hiç bitmez:

*Bizim yayla gülistandır, meşedir
Yâr yoluna gülü reyhan döşetir
Benim gönlüm demir değil şişedir
Kırılırsa yapılması güç olur.*

Ama hep gariptir, hep yalnızdır:

*Bülbül gül üstüne döker yaşını
Alam nere gidem garip başını
Ben yalnızım kimselere diyemem
Tenhalarda akıtırım yaşımı*

Çaresiz kalan insanımızın tek dayanağı sabırdır artık:

*Munzur dağına da ekin ekilmez
Yağmur yağar, karı buzu sökülmez
Bir yandan ayrılık, bir yandan ölüm
Mevlam sabır vere gayri çekilmez.*

Yok yok, ne kadar bunalsa da çaresini, merhemini bulmuştur:

*Bülbülüm yuvamı bilmez olmuşum
Dünyada yalnızım gülmez olmuşum
Ela gözlerini sevdiğim yârim
Her yanıma melhem seni koymuşum.*

Tüm dertlerine merhem yaptığı sevgilisine karşı inceliği, özveriliği bitip tükenmek bilmez:

*Yaz gele de çıkam dağlar başına
Yoldaş olam kekliğine kuşuna
Benim minnetim var gece kuşuna
Erken ötüp uyarmasın yârimi.*

İnsanımız için yaşamak ve mutluluk, ancak sevdikleriyle beraber olmakla değer kazanır:

*Güneş aştı gölge seni neylerim
İsterim ki her gün yâri göreyim
Ela gözlerini sevdiğim güzel
Gurbet elde geçen ömrü neylerim.*

Ah hasretlik, ah ayrılık:

*Bir ay doğar şavkı kaplar alemi
Kâtip kardaş bir hoş tutar kalemi
Ela gözlerini sevdiğim gardaş
Hasiretlik kıyamete kala mı?*

Suyu, ayı, yıldızı, doğayı yaşamına, sevdasına ne kadar incelikle karıştırır:

*Ela gözlerini sevdiğim yârim
Suyu bağlamışsın bendi ile gel
Ay dediğin ilk akşamdan batıyor
Sabah yıldızının şavkı ile gel.*

Yine gurbetin ettiği, yine yaşama özlemi, yine kadere isyan:

*Senin yüreğin de taştır, demirdir
Benim yüreğimse yanmış kömürdür
Sen dersin ki duram duram kazanam
Hiç demezsin ahirimiz ölümdür.*

Bu yanık yürek, gurbetteki sevdiğine öyle dular eder ki:

*Kuşlar döner döner koklar havayı
Yener gül dalında yapar yuvayı
Benim sana etticeğim duayı
Gökte melek, yerde kâtip yazamaz.*

İnsanımız sevdiği için ne hallere girer:

*Kırmızı gül idim al ettin beni
Derdin yaprağımı, kül ettin beni
Ben de kimselere boyun eğmezdim
Şimdi her kapıya kul ettin beni.*

Kısa kavuşmaların sonunda yürek nasıl ezilir:

*Erik ağacına verdim belimi,
Giyinmedim yeşilimi alımı
Koymadılar ay dolana yıl gele
Gurbet elden istediler yârimi.*

Seven yürek ne kadar bağışlayıcı, ne kadar hoşgörülüdür:

*İstanbul'un arkasında dağ olsun
Selamı gelmeyen yârim sağ olsun
Ondan bana selam gelmek ar ise
Benden ona yüzbin selamlar olsun.*

İnsanımızın değişmez kaderi mutlu anı beklemehtir:

*Kırmızı güllerin olana kadar
Yaprağı dibine dolana kadar
İnem gidem yol kenarı bekleyem
Yavrumun taburu gelene kadar.*

Dert çok, ya derman:

*Yüce dağ başında harmanım mı var
Al yeşil ipekten yorganım mı var
Bu kadar dertleri yükledin bana
Benim götüreceğim dermanım mı var.*

Özlemler, bitmez tükenmez bekleyişler, türlü türlü sıkıntılar insanımızı yatağa düşürmüştür:

*Eğin yazmasının dört yanı oya
Ummayam ki bu dert beni sağ koya
Ela gözlerine kurban olduğum
Melhem gönder yaralarım ey'ola.*

Solgun dudaklarından sitem oklarını fırlatmaktadır:

*Derya kenarında balık değilim
Yatmışım uykuya ayık değilim
Ela gözlerini sevdiğim yiğit
Ben de selamına layık değilim.*

Sonunda feleğe küser, kaderine kahreder, kara bir sessizliğe gömülür gider:

*Munzur dağı yine çıktı karşıma
Yel estikçe kar savurur başıma
Ben de ne etmişdim zalim feleğe
Genç yaşımda ağı kattı aşıma.*

1786 YILINDA AĞIN'DAKİ ANA SORUN

İsmail KARAMAN

Dünyanın en büyük ve en güçlü imparatorluklarından Osmanlı İmparatorluğu; mayası, kurucusu, yaşatıcısı ve ana unsuru olan Türklere toplum refahından adil ve yeterli payı vermemiştir.

Bunun tipik bir göstergesini 19. sayfada sunulan 1786 yılı tarihli “Arabkir-Ağın Köyü’nde İslam ve Hıristiyan Ahali Arasında Vergiler” sorunu başlıklı Padişah Fermanı’ndan da anlıyoruz.

Bu husus; Cemal Şener ile Ahmet Hezarfen’in 2003 yılında yayınladıkları “Osmanlı Belgelerinde Dersim Tarihi” isimli kitapta; Başbakanlık Arşiv Genel Müdürlüğü kayıtlarında bulunan, 1786 yılında “Arabkir Kadısı Seyit Ahmed”in devrin padişahı I. Abdülhamit’e sunduğu şikâyet dilekçesinde belgelenmektedir.

Bilindiği gibi; o çağlarda da menfaat grupları tarafından halkın sömürülüşü, köylülerin ezilişi sadece yöneticilerin insaf ölçüleriyle sınırlandırılıyor, halk ise çaresizlik içinde kaderine sığınıyordu.

Bu konuda Osmanlı İmparatorluğu’nun 18. asırdaki bazı uygulamalarını örnek olarak sunmak mümkündür.

O tarihlerde Tokat ilindeki Kapıkulları’nın köylü-

lere aylık faiz olarak yüzde 30’la borç verdikleri, Eğin ilçesindeki Ermeni sarrafların yıllık yüzde 300 faiz oranı ile köylüleri borçlandırdıkları tarihi belgelerde görülmektedir. Ağın Köyü’nde ise gayri Müslimlerin “İslami ahaliye hisselerinden düşenden daha çok vergi koyarak haksızlık yaptıkları” yanda sunulan tıpkı basım Padişah Fermanı ile tarihileşmiştir.

Oysa Osmanlı İmparatorluğu, Halifelik Makamını da bünyesinde barındıran bir İslami devlet olup dünyadaki Müslümanların koruyucusu olarak vasıflandırılıyordu. Gerçekler ise farklı yorumları çağrıştırmaktadır.

İşte bu safhada Yüce Atatürk’ün ifadesiyle, “Yedi asırdan beri cihanın dört köşesine sevedilerek kanlarını akıttığımız, kemiklerini yabancı topraklarda bıraktığımız ve yedi asırdan beri emeklerini ellerinden alıp israf eylediğimiz ve buna mukabil daima tahkir, terzil ile mukabele ettiğimiz ve bunca fedakârlıklarına karşı nankörlük, küstahlıkla, zorbalıkla uşak menzilesine indirmek istediğimiz bu asil sahibin huzurunda bugün hicap ve ihtiramla hakiki vaziyetimizi alalım” biçiminde şekillenen Kemalist devrimin değerini bir daha anlamak, kavramak ülkemizi aydınlatmanın başlangıç yolu olmalıdır.

ARABKİR-AĞIN KÖYÜ’NDE İSLAM ve HIRİSTİYAN AHALİ ARASINDA VERGİLER SORUNU

Yazı:

4 Rebiyyü-l-evvel 1200 (Ocak 1786) yılı, Padişah:

I. Abdülhamid, Sadrâzam: Koca Yusuf Paşa’dır.

O yıl, Cezayirli Hasan Paşa Mısır’da âsi Kölemenleri ortadan kaldırdı. 1774’te Küçük Kaynarca Antlaşması Osmanlı Devleti’nin üzerine bütün ağırlığıyla çöktü, Kırım elden gitti.

Kimden:

Padişah’tan-Hatt-ı Hümayûn

Kime:

ARABKİR Kadısı’na HÜKÜM

Konu:

Arabkir ilçesinde AĞIN Köyü İslâm ahali Divan-ı Hümayûn’a sundukları dilekçelerinde: Köylerinde bulunan gayr-i müslimler İslâm ahaliye hisselerine düşenden daha çok vergi koyarak haksızlık yaptıkları, bu haksızlığın önlenmesi için Hazine Âmine’deki mevkufât defterine göre vergi dağıtımı yapılması ve bu haksızlığın giderilmesi istenmektedir.

LAİKLİĞİN 68. YILI

Bu konuda 'mütevazı' davranmaya gerek yok, Türkiye İslam dünyasında tek laik Cumhuriyettir, anayasal hukukumuz bunu öngörür; Atatürk devrimi ya da Kemalizm bilimsel açıdan açık seçik niteliğiyle tarihe yazılmıştır.

"Aydınlanma Devrimi" yaşanmasaydı, Türkiye öteki İslam ülkeleri gibi şeriat mirası ağır basan bir dinci devlet olarak kalacak, AB'ye girmeyi düşünemeyecek, rüyasında bile göremeyecekti.

*

Atatürkçülük doğal olarak tek partili bir rejimle gerçekleştirildi; bilimsel adı 'Demokratik Devrim'dir; devletin tüm hukuk yapısı değiştirildi.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra çok partili rejime geçilince "Şeriat ve komünizme karşıyız" sloganıyla yürütülen iktidar siyaseti tartışmalara yol açtı. Türk Ceza Kanunu'nun bu yasaklara ilişkin maddeleri sert kısıtlamalar içeriyordu.

Özellikle uzun yıllar 'komünizmle mücadele' adı altında fikir adamlarına, aydınlara, sanatçılara karşı yürütülen baskılar, çok partili rejimin demokratik niteliğini yarıyordu.

Sovyetler çöküp de "komünizm tehdidi" ortadan kalkınca, bu alanda bir doğal rahatlama oldu.

*

Ancak komünizm ve sosyalizm yeryüzü ölçe-

ğinde inişe geçerken yine yeryüzü ölçeğinde şeriatçılık yükselişe geçti.

Şeriatçılığın -ister ılımlısı olsun, ister radikali- çağdaş; uygarlığa karşı dinci devleti öngördüğü açık seçiktir.

Dinci devletin faşist içerik taşıdığı söylenebilir; ama, medeni hukuk, kadın hakları vb. bakımından faşizmden de beter olduğu meydandadır.

İrkçılığı kökünden reddedip yasaklayan çağdaş uygarlık, inanç özgürlüğüne saygısına karşın, din devletini tarihe gömmüştür.

Ancak din devleti tehdidi, Türkiye'nin bağlı bulunduğu coğrafyada birincil sorun ve güncel tehlike olarak görülmüyor.

*

Atatürk'ün bize mirası veya emaneti olan laikliği savunmak demokrasiyi savunmak demektir.

Bu konuda Cumhurbaşkanı Sezer'in laikliğin anayasaya girişinin 68'inci yıldönümündeki uyarısına katılıyoruz:

"Laiklik; kişisel çıkarları için dini sömüren kötü niyetli kişilere, eylem ve girişimlere karşı toplumu korumakta, kamusal yaşam ve devlet düzeninde çağdaş ilkelerin egemen olmasını sağlamaktadır."

07.02.2005 (Cumhuriyet)

DUYURU

Ağın Düşün ve Sanat Dergisi'nin 2005 yılı abone başışı 20 YTL.'dir.

Değerli okurlarımızın abone başışlarını Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği'nin 101843 no.lu Posta Çeki hesabına yatırmalarını rica ederiz.

YÖREMİZ ve KALKINMA

Gürol KORKMAZ

Yöremizin coğrafi yapısı ve tarıma elverişsiz beyaz toprağı nedeniyle, insanımız ekmeğini hep devlet kapısında aramıştır. Ülke genelinde de durum pek farklı değildir. Uygulanan yanlış politikalar devletten beslenen, üretimi düşünemeyen, tüketici, yaratıcılık ve girişimcilik yeteneği gelişmemiş olan tembel insan tipi yaratmıştır. Sonuçta, el ele verip, atalarımızın akıldan uzak deyişine de uyarak “DENİZ”in suyunu bitirmişiz. Şimdi röntgenimizi çekenler “eskiden içtiğiniz deniz suyu, vücudunuzda aşırı tuz birikimine neden olmuş. bunu eritmek için çok çalışmalısınız” diyorlar. Bereket versin ki, bugünkü yönetim kırsal bölgeler açısından “yerinde gelişim” projeleri geliştirmeye çalışıyor. Bu projeler AB müzakerelerine esas olacağı için ve en zayıf halkamız tarım olduğundan, çok sıkı denetlenektir. Başarılı sonuçlar elde edileceğini ümit ediyoruz. Zaten başarılı olmak dışında seçeneğimiz de yoktur.

Bu projelerin yöremizde uygulanması desteklenecektir. -Ki, desteklenen projeler başladı bile- O zaman beyaz toprağımız bizlere kalkınma ve kazanç kapısı açacaktır.

Dergimizin 2003 yılı Ocak-Nisan sayılarında Ziraat Mühendisi Fevzi Şener Bey’in önerdiği BAĞ-BADEM-CEVİZ projesi, toprağımız açısından çok uygun gözükmemektedir. Yöremize özgü bu ürünlerin üstün kalitesi defalarca tescillenmiştir. Sizleri sıkmadan, yaşanmış bir iki örnek vereceğim:

1- Uzanlar sayesinde medya gündeminde yer alan, meşhur Fransız Petrus şaraplarının sahibi, iki yıl önce Hürriyet Gazetesi’ndeki röportajında, Öküzgözü ve Boğazkere üzümlerinin, şarap üretimlerinde ‘maya’ olarak kullanıldığını söylemiştir. Keza, Nevşehir’deki Turasan firması da, Saraycık Köyümüzden maya için üzüm almaktadır.

2- Neredeyse bir asırlık, Ankara’daki ünlü Şekerçi Ali Uzun’un 1950’li yıllarda, ihtiyacı olan bademleri Ağın’dan temin ettiğini (Hüseyin Özkul’un evinde defalarca alışından) biliyoruz. Öte yandan, İstanbul’daki asırlık Bebek Badem Ezmecisi’nin

de, kendilerini diğer şekercilerden ayıran farkın, kullandıkları bademlerin tamamını yıllardır Elazığ, Bingöl ve bağlı yörelerden sağlamalarına bağlı olduğunu ifade ettiklerini, Gürhan Gündüz’ün özel bir tesbitinden öğrendik.

Ne güzel ki, yöremiz bu projelere heyecanla sahip çıkmaktadır. Ülkemizdeki önemli şarap üreticilerinin, maliyetinin tamamını üstlenmek koşuluyla, bölgemizde yaptıkları örnek bağlar gördüm. Elazığ’ın merkez köyü Balıbey’de 10 dönüm, Arapkir’in Kuru (Tepte) Köyü’nde on dönüm ve yine Arapkir’in Onar Köyü’nde 100 dönümlük örnek bağlar, görebildiklerimden birkaçıdır.

İlçemiz Kaymakamı Erdinç Filiz her konuda olduğu gibi, bağcılık yapmak isteyen üreticilere de öncülük yapmakta ve kredi sağlanmasında yardımcı olmaktadır. Belediye Başkanımız Mustafa Yentür’ün de, bu tür ciddi yatırımcıları, mülkiyeti belediyemize ait olan arazilerden yararlandıracağını beyan etmesi çok sevindiricidir.

En güzeli ise, Ortayabanlı Köyü’nden, emekli öğretmen Harun Topaloğlu’nun gerçekleştirdikleri ve hayal ettikleridir. Bu yazıyı yazdığım sırada ziyaretime gelen Harun Topaloğlu, hiçbir devlet desteği almadan ve köyün ulaşım sorunlarına rağmen, 40 dönüm bademliğe ek olarak 150 dönümlük yeni bir bademlik yaptıklarını; kendilerinden önce, Modanlı’da Mehmet adlı üreticinin de 200 dönüme yakın bademlik yaptığını anlattı. Ayrıca, her iki köyün yeni bağ yapma yarışında olduklarını da ekledi.

Harun Bey, sadece konuşmuyor. Gözlerinin ışıltısında yaptıklarının ve yapabileceklerinin coşkusunu çok net olarak görebiliyorsunuz. “Hele bir de kepeçem olsa, Kuru Köyü’nden feribot iskelesine kadar olan Ağın toprağını yeşile boyarım” diyor. Kendime soruyorum; “Harun Bey fazla mı hayal kuruyor?” diye. Kesinlikle HAYIR! Devletin üç yıldır hayali çiftçilere dağıttığı DOĞRUDAN GELİR DESTEĞİ yanında, okyanusta bir damlaydı Harun Bey’in kepeç hayali.

UZUN KOŞU

Osman BOLULU

*Üretmek ve yaratmak sancısı
İçimizin en büyük avcısı
İşte bundan yüğrükluğüm*

Ayakların gerçekleştirdiği uzun koşuyu küçümsemiyorum: En azından yeni bir yerleğe (mekana) ulaştırır, göz eriminizi genişletir. Ama benim dediğim bir başka türüsü: Üretme, yaratma sancısı; değişim, dönüşüm yolundaki devingenlik; beyinde şimşek çaktıran, gelişimlere gebe olanı. Birçok şeyi, olduğu gibi yineleniyor sanırız. İnsanın da edindiği yapıyı pek değiştirmeden yaşamının kanalından götürdüğünü... Sadece rengi, biçimi yenilenmiş kalıpların süreği mi yaşam?.. Hiç sanmam ki öyle olsun. Ne insan, ne doğa; bir günün sabahından akşamına, akşamın karanlığından tan yerine, tıpkısı değildir: O kavrayamadığımız hız, ayırımına varamadığımız değişim; an be an, insanı yeniden kurar, doğayı sürekli devinime iteler.

Kendimden biliyorum: Hiçbir akşam, sabahki adam olarak dönmedim eve; her sabaha yeni birisi olarak uyandım. Bunun cilvelerini yaşarım çok çok: Örneğe eve geç dönmüşümdür: Zamanı, öyle fazla aşmamışsam, bir 'hoş geldin' alırım; vakti geçirmişsem, "Nerelerde kaldın Bedia?" derler. Her ne kadar 'Bedia'; 'beğenilen, takdir edilen pek yeni şey, güzellik' anlamalarını içerse de, bana öylesine yöneltilmemiştir, tersine göndermelidir: 'Yeni huylar mı edindin, yaptığın güzel mi' gibisinden iğneler saklıdır içinde. "Bu soru bana mı" dersem, 'ya kime olacaktı' bakışı yönelir üstüme.

Sabahtan beri koşturmuşum, onunla bununla görüşmüş, tartışmış ya da aynı görüşleri bölüşmüş, pekiştirmişimdir. Tepkilendiren olaylar yaşamış, hoşuma gitmeyen ya da giden kişi ve durumlarla karşılaşmışım. Bunlardan algılanmış, etkilenmiş üzerinde düşünmüşümdür: İleri-geri, dikeyine-yatayına; altında hangi hınzırlığın ya da

ışığın saklandığını yoklayarak... Ben'immin duvarlarından sökülmeler, başıma gül dökülmeler olmuştur. O sabah evden çıkan adam değilimdir. Uzatmayalım: "Ben bu sabah evden çıkan adam olarak dönmedim ki eve; kendimi yıktım, yaptım, edindiğim değişik şeylerle geldim. Sizin evden bu sabah çıkan adamınıza rastlarsam, yakınlarınıza aktarırım, bir daha yapmaz öyle densizlikleri" derim. Şakayla karışık bir özür dileme biçimi değildir bu, gerçeğimin anlatımıdır, dil altından. Onlara öyle der de sözümlü tutar mıyım? Yoo! Her gün, yeni bir şey yakalama yüğrükluğüdür benim işim. Tek bir kırıntı edinmesem de, her yeni günün avcılığından vazgeçmem, asla!... Benimle, elim ayağımla, kasığımla koşturur durum.

Her yaşam bir uzun koşudur. Ancak onu sürdürenin kafa çapına göredir genişliği; uzunluğu öznesinin sabrı, direnciyle oranlı; verisi; koşucunun işinin gereklerini bilip bilmemesi ve işini katarmanın yol yöntemini doğru, yerinde ve zamanında uygulama becerisiyle boldur, yararlıdır ya da kısırdır. Herkes özdekselinde ya da bilmez. Ömür niçin koşuşturmadır ya da asalak geçirilir gibi soruları, hiç düşünmemiştir. Bilinçsiz bir akışta sürüklenir.

Bir de tarihin ağır/ bilisiz işçileri vardır: Toplumun alt katmanındaki işlerde ya da kendi işlerinde yaşamlarını sürdürmek için, günlük/ilkel gereksinimler için üretir dururlar, kendi dışlarındaki çapraz gidişe destek olduklarının birilerinin semirmesine, dolaylı araç olduklarının ayırımında değillerdir. Ama onlardır, yaşamın alt tabanını yediren, doyuran. Toplumun alt dokusundaki damar ve kan. Ta başından beri tarihi taşırlar sırtlarında. Fakat ne öneme alınmadıklarından ne de

yaşamlarının uzun koşusundan haberleri vardır. Ekmek kavgası demişlerdir edimlerine. Onları bir uzun koşu da, ekmek kavgasını düşünmezsek körü körüne... Bunlardan kimisi, bu dünyayı geçici saymış, ötekisine adanmıştır, din tacirlerinin uyrugudur. Ya da cambaz politikacının, kendi yararına güdülediği kuru kalabalık. Ta başından bu yana tarihi sırtlarında taşımalarına karşın, tarihin olumlu gelişiminin önüne çıktığı, ilerleyişe ket vurduğu, çok görülmüştür, kara kalabalığın.

Uzun koşusunun istimini, ışıktanmış beyninden alanların ayak basmadığı toplumsal coğrafyada, o kara kalabalık, artık kendi çiziklerinden, sessiz akan bir sızıntı değildir, din tacirlerinin, kirli politikacıların destek ve katkısıyla, kök söküp çamur taşıyarak, yukarıdan aşağıya yuvarlanışla büyümüş, önüne gelen çağcıl değerleri silip süpüren kara ırmaktır. Söz arası diyelim: İnsanlığın yolunu kesmede suç, o günlük/özdeksel üretime koşulan kuru kalabalığın değil, onun üretici yanını özüne ve evrilmeye kör edip, kendi çıkarına yönelten karanlık mimarlarıdır.

Kişiden kişiye, toplumdan topluma farklıdır; uzun koşunun biçimi, yöntemi: Çağın az çok haberli toplumlarda sosyal adalet kurulmuş, herkese insanca yaşama olanağı yaratılmış, esenlik payı ayrılmış ise; oradaki bireyler, bütünü oluşturan birer öğedir (enstrümandır). Onların değişik biçim ve yönlü uzun koşularıyla bir genel yaşam orkestrası oluşturulmuştur. Onların değişik şeritlerdeki koşusu, genel yaşamı renklendirir, varsılaştırır. Öylesi toplumlarda kişilerin uzun koşusu; kişiyi, özel çıkarların hızıyla delice bir amaca fırlatarak karşıdan geleniyle çarpıştırıp, her ikisini de sırtüstü yere sermez. Yeteneğinin, düşüncelerinin uzun koşusuna çıkmışların kişisel uzun koşuları, sadece sahiplerinin değil, toplumlarının anlayış, düşüncesi alanlarını katkılایıcı edimlerdir.

Benim uzun koşumun yönünü yöntemini, ülkenin özgül koşulları, sorunları; daha çok geldiğim toplumsal katmanın bende sızısı belirlemiştir: Ben kimim, gücüm yeteneğim ne, karşımda kimler, neler var, engellerim neler? Neyi, niçin,

nasıl, kim için yapmalıyım, onun sorumluluğuna koşulmuşum. Kahramanlığa mı soyunuyorum, kendimi bir toplum kesimine adanmış şövalye diye sunarak abartılanmak mı istiyorum? Yok canım sende, nerde bende o kadar güç, o çapta yürek. Öyleyse?... Öyleyesi şu: Bir kuşluk vakti bütün tarlasında doğmuş, derede yıkandıktan sonra, ebemin hırkasına sarılıp köye getirilmişim. O köyün, en zeki çocuğu muydum? Hayır! 1940'ların Türkiye'sinde köyünde, ilkokul açılabilmiş olduğu için, köy enstitüsüne alınabilenlerden birisiyim. Geldiğim yerdeki yaşatılarımı, orasının pek değişmemişliğini gördükçe, utaniyorum: Köylü İsmail Hoca'nın, bütün tarlasında çocuk doğuran Hatice Kadın'ın oğlu, okuyup adam olacak olanaklara sahip miydi? O kuru kalabalık dediklerim dahil, halkımın parasıyla okudum. Kişiliğimi kuran olumluluklarda onların payı var, borçlusuyum onların. Yaşadığım bir sorumluluk ve toplumun yararına koşulma. Yazdığım da o. İçinde biraz ben varsam; kökenini, ulusal ve evrensel insanlık değerlerini ıskalamayarak yaşamayı ilke edinen, ona göre davranışa edime geçen kişidir. Düzeni oturmuş, insanlık değerlerini yaşamına uygulamış bir ülkede olsaydım; hayatın başka yönlerini sağmanın, sütünü emmenin tadını yaşardım. Acınmıyorum, gocunmuyorum, yakınmıyorum: Yaşadığım çağın, ülkemizin koşullarının bana ödev olarak verdikleri düşmüş payıma. Ham insan olarak geldiğim dünyadan, gayriyi boşlamış asalak olarak gitmekten, borçlu ölmekten utandığım için çıkmışım bir uzun koşuya. İnsan olmak, başkasının da sizin kadar hakkı ve payı bulunduğunu bilmekle başlar. Abartı mı olur, ama diyeceğim ki, benimki insanlığın uzun koşusu, zahmetli de olsa.

Damağıma ulaşmayan tatları, yakalayamadığım ince zevkleri sonrakilerine hazırlamaya koşulmak, daha beynime ulaşmamış ışık için kibrit çakmak; bir ölümlünün (faninin) bırakacağı en büyük kalıt (miras) olsa gerek. Bir şeyler becerebildikse, helali hoş olsun sizlere.

TRENİ BİLİR MİSİN?

Mehmet AYCI

Rahmetli Kemal Tahir, romanlarındaki İç Anadolu kökenli kahramanlarına “-amanı bilir misin?” dedirtir ya, bayılırım; korkunun, acının, çekinmenin ve biraz da çekingenliğin böyle bir soru cümlesine sığıştırılması dünyanın hangi dilinde bulunur diye sorsam mübarek işaret parmağınızla gözleri sürmeli Türkçe’yi işaret edeceğinizi de bilenlerdenim. Amanı bilir misin demeyeceğim; korkacak bir şey yok, niyetim tren bilmecelerini bilip bilmediğinizi öğrenmek; biliyorsanız hafızanızı, bilmiyorsanız merakınızı tazelemektir. Nasipte “Devlet Ana” ve “Yorgun Savaşçı” yazarının ruhuna bir kere daha selam göndermek varmış; selam olsun...

Treni bilir misin sorusuna, -elbette biliriz canım, tren, trendir işte, rayda gider, istasyonda durur, adam taşır, biraz deşelersen keder taşır, kahır taşır, acı taşır, aşk taşır, koskoca ülkeyi icabında sırtında taşımıştır- cevabına benzer beylik laflarla karşılık vereceğinizi biliyorum. Bildiğim için de siz sevgili okuyucularıma söyleyecek az şey bırakıyorum; beylik, Mehmet Aycı’da kalsın, ola ki bir söz devleti kurar da, namı yedi cihanda dilden dile dolaşır; bu tadına doyumaz coğrafyanın bir kısmını ise tren yazıları oluşturur.

Vakti zamanında bir düzine tren bilmece-sini sayıp dökmüş; şöyle birkaç başı mamur bir bilmeceli tren yazısı ortaya çıkarmıştım; “Bilmece Trenleri” ne bakarsanız hakkımı teslim edersiniz. Gel gelelim pirimiz-üstadımız Amil Çelebioğlu ile Yusuf Ziya Öksüz’ün müşterek hazırladıkları “Türk Bilmeceler Hazinesi” kitabına bakmayı unutmuşum. -Bağışlayın; unutkanlık da insani bir şeydir ve ham-

dolsun bu unutkanlığımın telafisi vardır; treni kaçırmış sayılmayız.- Bir de ne göreyim; bir yarım düzine bilmece, sefere hazır mavi trenin peronda beklemesi gibi beni beklemiyor mu? İş bu bilmeceleri diğer yazıya “mütemmim cüz” olarak eklemek fakire yakışmaz diye kalem sarıldım ve şahit olduğunuz gibi hayli de mesafe kat ettim. İşte size Mehmet Aycı’dan yeni bir tren yazısı; okuyun okuyabildiğiniz kadar...

Evvela, hatırları kalmasın, cevabı tren olmayan ama içinde tren geçen iki bilmeceyi buracıkta zikretmezsem gözlerim açık gider. Birincisi Elazığ yöresine ait bir “İstanbul” bilmece-sidir ki, cevabı içinde saklıdır. Ankara-İstanbul arasında Yakup Kadri ve Yahya Kemal Ekspreslerinin 5 saatte gidip geldikleri, iki şehri üç saate indirecek Hızlı Tren Yolu inşaatının kesintisiz devam ettiği bu günlerde, trenli İstanbullu bir bilmeceyi kitap sayfalarından çıkarıp siz saygıdeğer kamuoyunun dikkatine sunmak az şey olmasa gerektir. Bu kadar sözden sonra gelelim bilmecemize;

“Tren gelir is diye,

Makinist vurur tan diye,

Kömürcü anahtarı kaybetmiş,

Kondüktör bağırır bul diye.”

İşte size dünyanın gözbebeği İstanbul. Bence uysa da olur uymasa da ama, uymadı bu birader, şimdiki trenlerde kömürcü ne gezer, hem anahtarı kaybetmişse kaybetmiş, bize ne, üstelik bu bilmece miadı dolmuş bir bilmecedir diyorsanız; dediğinizle kalın ey erenler; varsa gücünüz İstanbullu bir “hızlandırılmış” yahut “hızlı” tren bilmecesi icat edersiniz; biz de erinip üşenmeden en muzip halimi-

zi takınarak bilmeyenlere sormasını pekala biliriz.

İkinci bilmecemizin cevabı içinde değil ama, üstüne bakarsanız anlarsınız diyeceğim geliyor:

*"Şehri var evi yok
Nehri var suyu yok,
Yolu var treni yok."*

Yine Elazığ yöresine ait olan bu bilmece-
de; otobüsün, minibüsün, otomobilin, kamyo-
nun, kağının adı anılmıyor da, trenin o yüce
adı zikrediliyor diye sormuyorum; trenin nasıl
vazgeçilmez bir "ağır"lıkta ulaşım vasıtası ol-
duğunu zaten biliyorsunuz. Ağır lafında bir ki-
naye olduğunu zinhar düşünmeyin; şimdiki
trenlerimiz en az otobüs kadar sürat yapıyor,
hatta yol durumuna göre cümle kara taşıtları-
na nal toplattığı bile olmuyor değil. Ben iyisi
mi sözü uzatmadan bilmecenin cevabının bir
demiryolu haritası, af edersiniz, bir harita ol-
duğunu söyleyeyim ki, dokuz doğurmaktan
kurtulasınız.

Madem Elazığ yöresinden başladık, sazi,
yine af buyurun, kalemi ele almışken devam
edelim; bu sahiden cevabı tren olan bir bilme-
cedir ve üstüne üstlük trenin ne kadar çevreci
bir ulaşım aracı olduğu da bilmecede vurgu-
lanmaktadır:

*"Gider gider izi yok
Geriye gider tozu yok,
Dünya kadar mal götürür,
Zerre kadar canı yok."*

İşte size tren...

Yanlışı anlamayın, Elazığlı filan değilim,
Elaziz vilayetinde meskun yakınım da bulun-
mamaktadır; şimdi soracağım iki bilmece de
aynı yöreden derlenmiştir:

*"Uzun uzun urganlar
Ucunda demir hanlar."*

Vagonu hana, treni urgana benzetmek
Türk işidir ve bu zeka daha neler yapmaya
muktedirdir; Allah bilir.

*"Küçücük küçücük evler
Düdüğü duyunca,
Sıraya girerler"*

E, vagon hana benzetilir de, eve benzetil-
mez mi? Kim söylediye ağzına sağlık diye-
lim de, marifetin iltifata tabi olduğunu cümle
cihan bir kez daha anlamış olsun. Bu sıraya
girme asker işi değil, iliklerine kadar sivildir.

Bir tren yazısında bir şehre bu kadar iltifat
fazlasıyla yeter, hem ben hemşehri muhabbe-
tinin, toprak ayağının uzağında olan bir insa-
nım, neme lazım, diyerek Bilecik yöresine ait
bir tren bilmecesiyle yazıyı sürdürelim. Göre-
lim halkım ne söylemiş:

*"Uzaktan baktım dağ gibi,
Yanına gittim ağ gibi."*

Dağ gibi görünse de, ağ gibi görünse de
anlatılan bizim trenimizdir ve öyle uzakta filan
da değildir; Bilecik'in tam ortasından geçmek-
tedir.

Bir de, "Kara tavla geldi/ Tepeleri deldi"
bilmecesi vardır ki, bunu ancak, kömür çıkar-
madan gelen Zonguldaklı kardeşlerimiz söyler
dersiniz. Doğru söylersiniz, Zonguldak'a tren
ilk vardığında tepeleri delerek gelen bu kara
tavla da ne ola ki diye hayretle karışık söylen-
miş bir bilmecedan ibaretti okuduğunuz.

Hani bizim şehrimizin tren bilmeceleri di-
ye dövünmeyi bırakın da büyükannenizin bü-
yükbabanızın dizi dibinde bir miktar oturun,
onların sözüne kulak verin. Bakın ne bilmece-
ler çıkıyor ortaya. İcabında Türk halkbilimine
katkınız olur da benden sonrakiler adınızı
hayırla yad eder. Söz, ben de ederim.

SARAYCIK KÖYÜ'NDEN BİR ANI

Mehmet Ali BİLİR

Sevgili hemşehrim Mustafa Yorulmaz, Hozakpurlu Mehmet Yorulmaz sınıf arkadaşım olur. Yalnız okulda branşlarımız ayrıydı. Mehmet sağlıkçı, ben öğretmendim. Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği'nin ilk kurulduğu günden beri çıkartmış olduğu bu derginin abonesiyim.

Derneğin tam tarihini bilmemekle beraber, 1980'li yıllarda kapanmasından sonra, ikinci kez açıldığı dönemde ben, derneğin kurucu üyesi oldum ve dernek yönetiminde bir süre çalıştım. Bu derginin yayın hayatına devam edebilmesinin ilk koşulunun; biz Ağınlı hemşehrilerimizin desteği ile mümkün olacağını düşünmekteyim. Bunu her Ağınlı gibi bir görev saymaktayım. Dergide çıkan her yazı, her konu, bir anı ve bilgi paylaşımını sağlamaktadır.

Sayın Yorulmaz, Ağın Düşün ve Sanat Dergisi'nin Kasım-Aralık 2004 tarihli sayısında "Yemen" başlıklı yazınızı okuyunca gerçekten çok duygulandım. Çünkü, 73 yaşında bir insan olarak çocukluktan beri dedelerimizden dinlediğimiz; bize masal gibi gelen ve sizin de yazınızda belirttiğiniz o geçmiş günlerin sıkıntılarını unutmam mümkün olmadı. Daha da geriye gidip, dedelerimizin yaşadığı o sıkıntılı günleri yazıya döküp herkesle paylaşmak her zaman aklımın köşesinde kalmıştı. Yazınızı okuyunca benim duygularımın ve düşüncelerimin bir anlamda tercümanlığını yapmış olduğunuzu gördüm.

Dedelerimizin Kafkasya'da, Balkanlar'da Yemen'de vatani için gerekirse canını vermekten çekinmeyen o yurt-

severlik duygularını, onların yakın savaş arkadaşlarından dinlemem, ülkeme ve halkıma karşı sorumluluk duygularını daha da artmıştı. Bu anlayışla, idealist vatansever bir öğretmen olarak yaşadım ve yaşam felsefemi bu duygular üzerine kurup bunu benden sonra bu ülkenin sahipleri olacak olan öğrencilerim ve çocuklarımla yaşam felsefesi haline getirmelerine çaba gösterdim.

Sizin yazınızı okuyunca, Balkan ve Yemen Savaşlarına benim köyüm olan Saraycık'tan katılan; şimdi soyadları hatırlayamadığım Halit, Halil ve Ahmet amcalar aklıma geldi. Bu bağlamda bir katkı olması anlamında onların kısa hikâyesini sizlerle paylaşmak istedim. Aynı sizin de yazınızda belirttiğiniz benzer hadiseler, bizim Halil, Halit ve Ahmet amcaların da başına geldi. Savaş sonrası köye döndüklerinde, tarlalarının ellerinden alındığını ve yoksulluğa terk edildiklerini gördüm. Bu Gazilerin köye döndükten sonraki yaşantıları – aile fertleri ile beraber – tam bir sefalet dönmüştü. Bu anlamda yaşadığım, tanıdığım Halit, Halil ve Ahmet amcaların durumu yazınızı okuyunca gözlerimin önüne geldi.

Sayın Yorulmaz, yazınızı bilmemekle beraber, benden genç olduğunuzu düşünerek; sizin böylesi bir durumu gündeme getirmiş olmanızdan dolayı tekrar teşekkür ediyorum. Bu ülkede yaşayan herkesin böylesi bir tarihsel sorumluluğa sahip olması gelecek kuşaklar açısından çok önemlidir.

HASRET BİTİYOR

Yusuf AYDIN

Bademli Köyü kurulduğundan bu yana, asırlar boyu susuzluğunu taşıyarak bu günlere gelmiştir. Atalarımız, dedelerimiz su bulabilmek için çok çaba sarfetmişler, ama bölgenin jeolojik yapısından dolayı yeraltı suyu bulunmadığından başarılı olamamışlardır.

Tabii ki çağımızda susuz yaşamak bir kader olmamalıdır. Bu kader değişmeli idi. Köyümüzün bu durumunu yakından bilerek ilgi ve desteğini esirgemeyen Kaymakamımız Erdi Filiz, Dernek Başkanımız Adem Karatepe ve Muhtarımız Rıza Gündüz bu soruna çare aramaya koyuldular. Bir çözüm olarak, komşu köyden Bademli'ye su getirilmesi gündeme geldi. Konu ile ilgili olarak yakın komşumuz Pul Köyü halkından Seyfettin Kayışoğlu, Osman Kayışoğlu, Özcan Kayışoğlu ve Hanife Gündüz ile görüştüler. Görüşme sonrası kendi mülkiyetlerinde bulunan tarladan çıkan suyun kullanım hakkını maddi-manevi hiçbir karşılık beklemeksizin Bademli Köyü'ne bağışladıklarını bildirdiler.

Adı geçen değerli komşularımız, yaptıkları bu bağışla eşine ender rastlanan bir hayırseverlik örneği göstermişler-

dir. İnanıyoruz ki Bademli'de kullanılan her damla su, onların geçmişlerinin ruhlarına rahmet olarak yağacaktır. Kendilerini kutluyor, hayırlarının kabul edilmesini diliyorum.

Çevremizde çalışkanlığı ve dürüstlüğü ile takdir toplayan Kaymakamımız Erdi Filiz, gerekli emri derhal vererek inşaatı başlatmıştır. Hızla devam eden çalışmalar sonucu, adı geçen yeraltı suyu Bademli Köyü'nün altındaki çayırığa kadar getirilmiştir. Şu anda su güldür güldür akmaktadır. Geçmiş zamanlarda çok arayıp da bir damla su bulamayan atalarımızın ruhu şad olsun.

Bademli Köyü halkı ve biz dışarıdaki Bademliler, sevinçten, heyecandan, mutluluktan havalara uçmaktayız. Bizze bu mutluluğu yaşatan başta hayır sahiplerine, Valimiz Kadir Koçdemir'e, sürecin başında ve içinde olarak üstün gayretleri ile sorunu çözen Ağın Kaymakamı Erdi Filiz'e, Dernek Başkanımız Adem Karatepe'ye ve Yönetim Kurulu Üyelerine, Muhtarımız Rıza Gündüz'e, Bademli köyü halkı adına ve kendi adıma şükranlarımızı sunar, başarılar dilerim.

GECİKME

Özgen SEÇKİN

Gecikmiş bir yağmursun aklıma yağıyorsun
şaşkın bir denizin kış limanısın
eteklerinde papatya sepetleri
gibi kaykılıyorsun

Gecikmiş bir güneşsin enseme vuruyorsun
kopmuş bir elmanın buruk tadısın
avuçlarımda ateş renk ahenkleri
gibi kaynaşıyorsun

Gecikmiş bir baharsın yakama konuyorsun
sönmüş bir rüzgârın gül özlemisin
bakışlarımda manolya kokuları
gibi dağılıyorsun

Gecikmiş bir zulümsün kapımı çalıyorsun
yanmış tapınağımın son meryem'isin
keremlerin aslıların külleri
gibi savruluyorsun

Gecikmiş bir barışsın üstümü örtüyorsun
demir bir tabutun kelaynağısın
kanadında çürütülmüş tabular
gibi gömülüyorsun

Gecikmiş bir şairim son yok diyorsun
şiiirimin yara almış kızısın
ütopyamsın, bir ufkun darağacı
gibi utanıyorsun

Öncelikle dergimizin bu sayısında bize bir sayfa vermeyi kabul eden Başkanımız Ahmet Deviren ve tüm yönetim kuruluna teşekkür ederiz.

Uzun zamandan beri üstünde çalıştığımız, ama bir türlü faaliyete geçiremediğimiz Ankaralı Ağın gençliği olarak, ilk tanışma toplantımızı az sayıdaki arkadaşlarımızla 09.01.2005 tarihinde dernek merkezimizde gerçekleştirdik. Sayımızın ileride bütün Ağınlı gençlerin katılımı ile daha fazla olacağına inanıyoruz.

Gençlik Kolları niye kuruldu?

Şu an derneğimizde faaliyette bulunan Hanımlar Kolu'nun yanında, babalarımız, amcalarımız zaman zaman bir araya geliyorlar. Biz gençler ise birbirimizi hiç tanımıyoruz. Şimdi 8-10 kişi bir araya gelip birlikteliğimizin temelini atmış bulunuyoruz. Bu birlikteliği genişleterek geleceğe taşımayı hedefliyoruz. Bu çerçevede, bizim buradaki amacımız sosyal aktiviteler gerçekleştirmek suretiyle, sıcak bir ortam yaratmak ve dergimizin yayın hayatına devam etmesini sağlamaktır.

Büyüklerimizin sağlamış olduğu yakın ilişkiyi bizlerin de devam ettirmesi, derneğimizin bugünü ve geleceği açısından büyük önem taşımaktadır. Gençlik Kolları'mız, benzetme yaparsak yeni doğmuş bir

bebeğe benziyor. Ama bu bebeği bir an evvel yürütebilmek, hatta koşturabilmek bizim elimizde. Bunun için ben Ağınlıyım, Ağın'ı seviyorum diyen herkesi Gençlik Kollarımıza bekliyoruz.

Haydi; Saraycık, Konak, Dibekli, Yedibağ, Demirçarık, Altınayva, Balkayası, Modanlı, Yabanlı, Yenipayam, Salkımlı, Armutlu, Samançay, Gümüşsuyu, Bademli, Pul, Tarlaşası, Öğrendik, Beyelması, Kurtuluş, Bahadırlar, Şenpınar, Akpınar, Başpınar, Kaşpınar köylerinden ve de kendini Ağınlı hissedene kardeşlerimiz, eğer gerçekten yoremizi ve insanımızı seviyorsanız el ele verelim, derneğimizin Gençlik Kolları'nı güçlendirelim.

Hedeflediğimiz bu birlik ve beraberlik ortamını sağlayabilmek için;

- Her ayın 2. ve 4. pazar günlerinde saat 13.00'de derneğimizde toplantılar gerçekleştirmeyi,

- Ve bu toplantılar vasıtasıyla bizlere istihdam imkanları temin edebilmek maksadıyla hemşehrımız işadamları, şirket yöneticileriyle insan kaynakları konulu karşılıklı tanışma toplantıları gerçekleştirmeyi planlıyor ve sizleri de aramızda görmek istiyoruz.

Not: Her türlü bilgi ve görüşleriniz için;

Dernek Tel: 0 312 426 75 90

e-mail: alper23tr@yahoo.com

BİLMECELER

Gizem ÖZKUL*

- 1- Tamire ihtiyacı olan şehir hangisidir?
- 2- Bir fil ağacın arkasına saklanırsa ne olur?
- 3- Büyük baca, küçük bacaya ne demiş?
- 4- Bir adam binanın 13. katında oturuyormuş. Adam 5. kata kadar asansörle, 5. kattan sonra ise yürüterek çıkıyormuş. Neden?
- 5- Ak gümüşten bir kale / Bu mahpusu herkes bile / Güneş onu kurtarır / Evine ulaştırır?
- 6- Hiç yağmur yağmayan hava hangisidir?
- 7- Soba buzdolabına ne demiş?

- 8- Az gitti uz gitti / Dere tepe düz gitti / Bir ay bir güz gitti / Kalkınca her şey bitti?
- 9- Çok hızlı giden bir tır'ı, kim tek eliyle durdurur?
- 10- En temiz böcek hangisidir?
- 11- Saat ne için tehlikelidir?
- 12- Hangi maymun ağaca çıkamaz?
- 13- Meyvelerin şefi hangisidir?
- 14- Üç kedi, üç fareyi, üç dakikada yerse; yüz kedi, yüz fareyi kaç dakikada yer?
- 15- Köpekle pire arasında ne fark vardır?

Şifalı 14- 3 dakikada 15- Köpekte pire olur, ama pireden köpek olmaz.
6- Oyun havası 7- İçin yanyan 8- Rüya 9- Trafik Polisi 10- Hamam Böceği 11- İçinde akrep olduğu için 12- Yükseklik korkusu olanlar 13- Kırkkale 2- Görmür 3- Bu yolda sığara içmeye uyanıyor musun? 4- Adam cıce, asansörün 5. diğemesine kadar yitmiş 5- Buz

* Mustafa Urcan İlk. Ö. O. Sınıf: 6/C-İZMİR

BİR MEKTUP VE FIKRALAR

Mehmet Baki ÖZALP

Ben Akpınarlı M. Baki Özalp'im... Eşim ise Kıymet... Ben emekli subay, eşim ise emekli öğretmendir. Yıllardır derginize aboneyim ama sizlere hiç yazı göndermedim. Bu güne kadar bir defa toplantınıza katıldım, o kadar. Ama şimdi yanlış yaptığımı anlıyorum. Bundan sonra sizlere yazı, fıkra, şiir göndereceğim. Eşim de Beyelması Köyü'ndendir. Gerçi benim annem de oralıdır; Kezban Bacı'nın torunlarıyız. Sizlere dedem olan rahmetli Hozakpur Hocası Molla Mustafa ile ilgili anekdotlardan bahsedeceğim.

Sevgi ve saygılarımla...

Molla Mustafa, Zabulbar'da hocalık yapmaktadır. Bir gün çaya patates dikmeye gidecektir. Köyün yaşlı ve kimsesiz dullarından biri:

- Hoca sana bir çuval patates verem, bunu diker misin? der.

- Tamam dikerim getir, der Hoca.

Giderken arkasından yaşlı kadın seslenir:

- Hoca görem seni, kumlu yere dikesin.

Hoca kafasını sallar; tam giderken arkasından tekrar seslenir:

- Hoca sulu yere dikesin ha, der.

Hoca başını sallayarak gider. Eşği önde kendi arkada tam çaydan geçerken karşidan bir eşek gelir. İki hayvan dalaşırken çuvalın ağzı açılır; patatesler suya düşer ve akıntıyla gider.

Hoca topuğunu yere vurarak:

-Hih... Ey kumlu-sulu yere diktim, hadi! diye bağırır.

* *

Molla Mustafa, Gırani Köyü'nün çayına piriñ ekmeye oğlu (rahmetli emekli öğretmen Nabi Özel) ile gider. Öğle olunca oğlunu yemek getirmeye gönderirken:

- Anana de ki yemeği güzel göndere, piriñ çok olursa ona manto alacam.

Nabi eve gider ve Kezban Bacı'ya:

- Hoca dedi ki, yemeği iyi yaparsa ona manto alacam.

Kezban Bacı yemeği Nabi'ye verir ve:

- Git Hoca'ya de ki, bana manto alacağına kendine palto alsın.

* *

Hoca bir gün çift sürerken hava çok sıcaktır. Üstündekileri çıkarır ve öküzlerin yanına gelir. Ama onu hiç çıplak görmemiş olan hayvanlar ürkerler ve başlarlar kaçmaya.

Hoca, hayvanlara:

-Oha, ben Molla Mustafa... Oha, ben Molla Mustafa, diye bağırarak peşlerinden koşar.

* *

Molla Mustafa'nın nüktedanlığı babasından gelmektedir. O da yakın köylerde bu özelliği ile tanınan yine bir hocadır. Bir gün Molla Mustafa'nın babası bir arkadaşı ile Arapgir'den gelmektedir ve Tepte Köyü'nde gece mola verirler. Hoca, sabahleyin namaz vakti abdest almak için çeşmeye gider. Çeşmenin suyu çok azdır. Kadınlar sıraya girmiş ve aralarında konuşmaktadırlar. Bir erkeğin üstelik de tanımadıkları birinin varlığı onları hiç rahatsız etmemektedir. Ancak, hiçbir Hoca'nın abdest almasına müsaade etmez.

Hoca ne yapsın, başlar yavaş yavaş üstünü-başını çıkarmaya. Ama kadınlar yine hiç oralı olmazlar. Adamcağız bakar ki hiçbir kadın çekilmeyecek, üstünde bir uzun donu kalana kadar soyunur ve kadınlara seslenir:

- Bana bakın bunlar çıktı, çekilmezseniz bu da çıkacak, deyince kadınlar bağırarak kaçırlar ve adamcağız da rahat rahat abdestini alır.

HABERLER

• Ağın Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nca; Kurban Bayramı nedeniyle ilçe merkezi ve köylerde 128 muhtaç vatandaşımıza kişi başına 100.00 YTL. olmak üzere toplam 12.800,00 YTL. yardım yapıldı.

• Ağın Kaymakamlığı ile Kaymakamlık bünyesinde bulunan Vakıflar tarafından; eğitim, sağlık, sosyal, kültürel, ekonomik vb. alanlarda yapılan yatırım ve etkinlikler "Ağın Kaymakamlığı Bülteni"nde yayımlandı.

Detaylı bilgi almak isteyen okurlarımızın **aginkaymakamligi@agin.gov.tr** e-mailine başvurmaları rica olunur.

• Değerli hemşehrimiz Prof. Dr. Zeki Hafızoğulları; şiirlerinin telif hakları ile birlikte tüm basım masraflarını da üstlendiği "Ağın Destanı" adlı şiir kitabının satışından elde edilecek geliri de derneğimize bıraktı.

Kapağında Ağın Camii'nin önu ve Çınaraltı fotoğrafı bulunan, içerisinde de 47 adet şiirin yer aldığı 1. hamur kâğıda basılı olan kitap, derneğimizin 2. yayını olarak okurlarımızla buluştu.

"Ağın Destanı" adlı şiir kitabını Ankara'da olan okurlarımız 5,00 YTL., taşrada olan okurlarımız ise 6,00 YTL. karşılığında derneğimizden sağlayabilirler.

Ankara-Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği olarak, verdiği destekten dolayı değerli hemşehrimize teşekkürlerimizi sunarız.

• Değerli hemşehrilerimiz Nermin Ruhiye Oğuz, Şükriye Sabuncu ve Neriman Özmen; Ağın-Hacıyusuf Mahallesi, Çayırılık mevkii, Ada 121, Parsel 13'de bulunan 542 m2'lik bahçeyi derneğimize bağışlamışlardır.

Ankara-Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği olarak, değerli hemşehrimize bu özverili davranışlarından dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

• Ankara-Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği "Hanımlar Kolu" tarafından; 25-26 Aralık 2004 tarihlerinde Ilgaz-Kastamonu gezisi, 19 şubat 2005 tarihinde de Ankara Polisevi'nde bayanlar için bir yemek organizasyonu düzenlendi.

Bir otobüs dolusu hemşehrimizin katıldığı gezi ile yaklaşık 160 hanımın katıldığı yemek organizasyonu, davul-karnet eşliğinde çekilen halaylarla coşkulu bir şekilde gerçekleşti.

Bu tür başarılı organizasyonlara peş peşe imza atan Hanımlar Kolu'nu yürekten kutluyoruz.

• İstanbul'da bulunan hemşehrilerimiz tarafından "Ağın Haber" adlı aylık bir gazete çıkarılmaya başlandı.

"Ağın Haber"e yayın hayatında başarılar dileriz.

• Değerli hemşehrimiz M. Cengiz Özcan'ın suluboya resimlerinden oluşan sergisi, 5 Mart-18 Mart 2005 tarihleri arasında Lavi Sanat Galerisi'nde (Reşit Galip Caddesi, Dolunay Sokak No: 6/A-GOP-Ankara Tel: 447 17 89) açılıyor. Tüm okurlarımıza duyurulur.

• Değerli hemşehrimiz ve dergimiz abonelerinden Av. Caner Özer, Akbank A.Ş. Genel Müdürlüğü Hukuk Müşavirliği görevine atandı.

Değerli hemşehrimizi kutlar, yeni görevinde başarılar dileriz.

• Değerli hemşehrimiz ve dergimiz abonelerinden Necmi Atalay, iki kez dede olmanın mutluluğunu yaşadı.

Küçük oğlu ve gelini Tuna-Hüseyin Atalay çiftinin 5 Ekim 2005 tarihinde Özel Güven Hastanesi'nde adını Necla Cansu koydukları bir kız çocukları dünyaya geldi.

Ortanca oğlu ve gelini Medine-M. Gökhan Atalay çiftinin ise 24 Aralık 2005 tarihinde Özel Demet Hastanesi'nde adını Vedat Gökmen koydukları bir erkek çocukları dünyaya merhaba dedi.

Atalay ailesini kutlar, Necla Cansu ile Vedat Gökmen'e yaşam boyu sağlıklı ve uzun ömürler dileriz.

• Ağın Akpınar Mahallesi'nden değerli hemşehrilerimiz Münevver-M. Ruhi Karadağ, Goncagül-Emre İçören'in 28 Ocak 2005 tarihinde İstanbul Amerikan Hastanesi'nde dünyaya gelen ve adını Ali koydukları torunları nedeniyle, mutluluğu yaşadılar.

İçören çiftini kutlar, küçük Ali'ye yaşam boyu sağlık ve mutluluklar dileriz.

• Değerli hemşehrilerimiz ve dergimiz abonelerinden Gülay Baytaş ile Orhan Çataltaş'ın kızları Duygu-Selim Çalısır çiftinin, 30 Ocak 2005 tarihinde, İstanbul-Acıbadem Hastanesi'nde adını Kerem koydukları bir evlatları dünyaya gelmiştir.

Çalısır çiftini kutlar, küçük Kerem'e yaşam boyu sağlık ve mutluluklar dileriz.

• Değerli hemşehrilerimiz ve dergimiz abonelerinden Afet-Necati Kâhyaoğlu'nun kızları Ümit ile Kadriye-Erdoğan Tıngaz'ın oğulları İlker, 29 Ocak 2005 günü saat: 19.00'da Süder Düğün Salonu-Eskişehir'de yapılan düğün töreniyle bekarlığa veda ettiler.

Kâhyaoğlu ve Tıngaz ailelerini kutluyor, genç çifte yaşam boyu mutluluklar diliyoruz.

• Dergimizin hazırlanmasında büyük yardım ve desteklerini gördüğümüz Melda Karamuk ile Ahmet Duman, 5 Şubat 2005 tarihinde Ankara-Vedat Dalokay Nikah Salonu'nda mutlular kervanına katıldılar.

Gençleri kutlar, sağlık ve mutluluk içerisinde bir yastukta kocamalarını dileriz.

• Ağın-Tatarağası Mahallesi'nden rahmetli Seher-rahmetli Osman İlter'in oğulları, Sevim Demirtaş, Naşide Ercan, Nadide Ekinci, Nermin Yücel, rahmetli Saim, Rahmetli Sahir ve Türker İlter'in abileri, Güllü Gençosmanoğlu'nun sevgili eşi, Dumrul, Yüksel ve Numan'ın babaları, Em. Öğretmen Yalçın Gençosmanoğlu, 10 Şubat 2005 tarihinde Bergama'da yaşamını yitirmiş ve orada toprağa verilmiştir.

Merhuma Tanrı'dan rahmet, tüm yakınlarına ve sevenlerine başsağlığı dileriz.

• Ağın-Hacıyusuf Mahallesi'nden Ethemefendigil'in rahmetli Saadet- rahmetli Av. Nazmi Acar'ın oğulları, Av. Bülent Acar'ın abisi, Betül Acar'ın eşi ve Gökhan Acar'ın sevgili babası S. Fazıl Acar, 12 Şubat 2005 tarihinde yaşamını yitirmiş ve ertesi gün Ankara-Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verilmiştir.

Merhuma Tanrı'dan rahmet, tüm yakınlarına ve sevenlerine başsağlığı dileriz.

DOĞUMLAR

Mahalle-Köy	Çocuğun Adı Soyadı	Baba Adı	Doğum Yeri	Doğum Tarihi
Uzungil Mah.	Ömer Atilla KOÇER	Serdar	Ağın	01.01.2005
Müd. Hüs. Ef. Mah.	Nisa ÖREN	Aytaç	Elazığ	01.01.2005
Müd. Hüs. Ef. Mah.	Yaren AKKOYUN	Bülent	Ağın	03.01.2005
Akpınar Mah.	Zeynep KARAMAN	Hüseyin Tamer	Konak	05.01.2005
Öğrendik Köyü	Can KARA	Dursun	Ağın	10.01.2005
Şenpınar Mah.	İsmail Burak YILMAZ	Hasan	Kdz. Ereğli	10.01.2005
Müd. Hüs. Ef. Mah.	Oğuzhan AYDOĞMUŞ	Aziz Hakan	Üsküdar	11.01.2005
Müd. Hüs. Ef. Mah.	Halis Enes ÇAKAR	Yasin	Seyhan	11.01.2005
Bahadırlar Köyü	Talha BIÇAK	Fatih	Malatya	13.01.2005
Beyelması Köyü	Baran Efe TOPALOĞLU	Bülent	Bahçelievler	13.01.2005
Öğrendik Köyü	Ali GÜLTEKİN	Selçuk	Fatih	17.01.2005
Öğrendik Köyü	Hakkı EROĞLU	Tuncay	Ağın	08.02.2005

Dünyaya yeni gelen yavrularımıza sağlıklı uzun ömürler diler, ailelerini kutlarız.

EVLENENLER

Mahalle-Köy	Adı Soyadı	Evlenilenin Adı Soyadı	Evlenilen Yeri	Evlenme Tarihi
Aşağıyabanlı Köyü	Atılım MURAT	Berkan GAYDALI	Çankaya	08.01.2005
Başpınar Mahallesi	Özgür SELÇUK	Deniz TEKE	Kadıköy	17.01.2005
Demirçank Köyü	Erdinç UZUNOĞLU	Demet ÖZDEN	Malatya	17.01.2005
Demirçank Köyü	Bilal METİN	Eda GÜLEÇ	Gaziosmanpaşa	17.01.2005
Yenipayam Köyü	Gıyasettin ÖZCAN	Özlem BOZDOĞAN	Malatya	18.01.2005
Beyelması Köyü	Sedat OĞUZ	Özgür Filiz KARATAŞ	Çankaya	24.01.2005
Akpınar Mahallesi	Ahmet Mesut ÖZDİL	Sibel KALKAN	Denizli	30.01.2005
Balcılar Mahallesi	Hazmi YILDIRIM	Keziban ÖKTEN	Konak	30.01.2005
Şenpınar Mah.	Deniz YILDIZ	Esen ORAL	Ağın	02.02.2005
Pul Köyü	Muammer KARAKAŞ	Sevim ÜNAL	Konak	16.02.2005
Şenpınar Mah.	Atalay AYDIN	Esra DEMİREL	İsparta	19.02.2005
Şenpınar Mah.	Gülcan DİRİCAN	Hasan KOÇOĞLU	Ağın	24.02.2005

Yeni evlenen hemşehrilerimizi ve eşlerini kutlar, ömür boyu mutluluklar dileriz.

ÖLÜMLER

Mahalle-Köy	Adı Soyadı	Doğum Tarihi	Ölüm Yeri	Ölüm Tarihi
Pul Köyü	Fatma ARABACIOĞLU	17.02.1932	Altındağ	28.12.2004
Müd. Hüs. Ef. Mah.	Fatma TÖZÜN	02.04.1914	Elazığ	04.01.2005
Pul Köyü	Mustafa ÖZER	1927	Esenler	07.01.2005
Pul Köyü	Kemal KAYIŞOĞLU	14.01.1924	Seyhan	07.01.2005
Kaşpınar Köyü	Mehmet DOYDU	1330	Kaşpınar	08.01.2005
Balkayası Köyü	Efraim EZER	15.05.1948	Şişli	09.01.2005
Samançay Köyü	Emine AYDIN	1916	Konak	10.01.2005
Dibekli Köyü	Karip YILMAZ	13.01.1937	Kadıköy	11.01.2005
Müd. Hüs. Ef. Mah.	Hakkı YÜKSEL	04.01.1927	Elazığ	19.01.2005
Şenpınar Mah.	Kevser ERBEN	1936	Elazığ	21.01.2005
Saraycık Köyü	Nezakat ŞAHİN	1955	Malatya	02.02.2005
Tatarağası Mah.	Yalçın GENÇOSMANOĞLU	1929	Bergama	10.02.2005

Ölenlere Tanrı'dan rahmet, ailelerine ve yakınlarına başsağlığı dileriz.

TEŞEKKÜR

AĞIN DÜŞÜN VE SANAT DERGİSİ 38 YAŞINDA...

GELECEK KUŞAKLARA EN BÜYÜK KÜLTÜR MİRASI OLARAK BIRAKACAĞIMIZ
AĞIN DÜŞÜN VE SANAT DERGİSİ,
BU SAYISIYLA 38 YAŞINA GİRDİ.

TAM 15 YILDIR İSE ARALIKSIZ OLARAK YAYIMLANIYOR.

DAHA ÖNCEKİ SAYILARIMIZDA DA ÖZELLİKLE VURGULADIĞIMIZ GİBİ;
HİÇBİR SİYASİ PARTİDEN, HOLDİNGLERDEN VE ÇIKAR GRUPLARINDAN
DESTEK ALMADAN
ÜLKEMİZDE YAŞANAN EKONOMİK DARBOĞAZLARA KARŞIN
BUGÜNLERE KADAR GELEBİLEN / YAŞAYABİLEN
DERGİMİZLE
NE KADAR ÖVÜNSEK, GURUR DUYSAK AZDIR.

ÇÜNKÜ
AĞIN DÜŞÜN VE SANAT DERGİSİ
GÜCÜNÜ YALNIZCA AĞINLIDAN / OKURLARINDAN
YANI SİZLERDEN ALIYOR.

SİZLER
KÜLTÜREL YOZLAŞMANIN HAD SAFHADA YAŞANDIĞI,
ÜLKE ÇIKARLARININ ÇOĞU KEZ GÖZ ARDI EDİLMEMEYE ÇALIŞILDIĞI
DÖNEMLERDE DAHI,
DERGİMİZE VERDİĞİNİZ MADDİ / MANEVİ GÜÇLE
BUGÜNLERE ERİŞMEMİZE OLANAK SAĞLADINIZ.

AĞIN DÜŞÜN VE SANAT DERGİSİ
KATKILARINIZLA
DAHA NİCE YILLAR YAŞAYACAKTIR.

BU DUYGU VE DÜŞÜNCELERLE
TÜM OKURLARIMIZA TEŞEKKÜR EDER, SAYGILAR SUNARIZ.

AĞIN